

METOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 K na leto.
Posamezna številka stane krono.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 600 K, na 1/4 strani 300 K, na 1/8 strani 150 K, na 1/12 strani 100 K, na 1/24 strani 50 K. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 80 vin, najmanj pa skupaj 12 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 13. Ljubljana, 15. julija 1921. Letnik XXXVIII.

Obseg: Poučno potovanje slovenskih kmetovalcev v Srbijo. — O pravem vzdrževanju bikov p'emenjakov. — O prijavi sekanja v gozdih. — Kmetijskošolski vestnik. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Nove naredbe. — Uradne vesti. — **Konjerejec:** Deset zapovedi o vzgoji žrebet v prvem letu. — Strelna g. iloba in kop'ni rak. — Potreba dobrih pašnikov za žrebeta. — Skrb za vprežno opravo. — Dírka konj v Št. Jerneju. — Vprašanja in odgovori. — Konjerejske vesti. — Uradne vesti Konjerejskega odseka. — **Inserati.** — Dr. žbene vesti.

Poučno potovanje slovenskih kmetovalcev v Srbijo.

V svrhu spoznavanja narodno-gospodarskih, kmetijskih in drugih razmer v srbskem delu naše kraljevine, priredi Kmetijska družba za Slovenijo nekake konci meseca avgusta poučno potovanje slovenskih kmetovalcev v Srbijo ter je v to svrho izposlovala pri kr. vladi v Beogradu primerno podporo. Z izposlovanjem znižane voznine po železnicah in drugih ugodnosti se bo dalo za udeležnike tega poučnega potovanja toliko prispevati, da bo vsak določen lahko z državnim prispevkom večino stroškov, če ne skoro vseh, pokrtil.

Po naročilu kr. vlade ima predsedništvo Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani določiti udeležnike. Priglasitve je nemudoma poslati Kmetijski družbi.

Podrobnosti tega kmetijskega poučnega potovanja se bodo pravočasno objavile na en ali drug način vsem izbranim priglašencem.

Predsedništvo Kmetijske družbe za Slovenijo.

Predsednik :

Gustav Pirc l. r.

O pravem vzdrževanju bikov plemenjakov.

(Odlomki pisem iz Južne Bavarske.)

Piše: Ciril Prijatelj.

Kempten, 15. jun. 1921.

Pogosto se sliši od naših vzdrževalcev bikov pritožbo, da je postal njegov bik len, hudoben in neplodovit, akoravno je šele tri leta star. Prisiljen ga je končno vsled omenjenih napak, oddati mesarju.

Žalibog, da se sliši povečini takih pritožb od onih, ki so dobili od Kmetijske družbe pri nakupu plemenjaka podporo (subvencijo) in od katerih bi človek najmanj kaj takega pričakoval.

S tem, da pridejo plemenjaki v starosti, ko bi morali zaplojevati najlepša teleta, pod mesarski nož, ubijamo naš napredek v živinoreji, in namesto, da bi izboljševali našo plemensko živino, jo kvarimo.

Krivda, da postanejo plemenjaki prerano leni, hudobni in neplodoviti, leži na vzdrževalcih samih. V **premnogih slučajih vidim posledico slabega ravnanja z biki ravno v podeljenih podporah samih, katere so vse, v živinoreji naprednejše dežele, že zdavnaj odpravile.**

Pred nekaj dnevi sem obiskal vzdrževalca bika v bližnji vasi X. mojega sedanjega bivališča. Na mojo prošnjo, da bi si rad ogledal njegovo živino, me je prijazno peljal v hlev.

V lepo, z opeko zidanim, prostornem hlevu so mi na prvi pogled obstale oči na dveh plemenjakih, ki sta bila predmet mojega natančnejšega opazovanja. Nad glavo viseči tablici, na kateri sta zaznamovana njegov oče in mati, sem opazil nenavadno starost in težo. Ta plemenjak, nazvan „Cesar IV.“, je star **že 8 let in tehta 1045 kg.** Začuden nad to starostjo in težo tega bika, me je takoj zanimalo, če ga uporablja mož še vedno za pleme. Iz njegovih prvih besed sem takoj posnel, da sta oba plemenjaka le v njegovi oskrbi in lastnina občine. S ponosom pa mi je pristavil, da sta ta dva bika najdražji zaklad občanov.

Na moje vprašanje, če uporabljajo „Cesarja IV.“ pri tej starosti še vedno za pleme, mi je odgovoril, da se ž njim oplemenjujejo le najboljše krave-molznice. Dognalo se je v teku zadnjih let, da ta plemenjak prenaša svojo obilno mlečnost, ki jo je podedoval po svoji izredno na mleku bogati materi, z veliko gotovostjo na svoj zarod. Pri pogovoru mi je pristavil, da se živinovzrejalci dobro zavedajo velikega pomena dobrega bika in se splošno obdrži vsakega dobrega bika vsaj šest let za pleme, ker se je le v tej dobi mogoče prepričati o podedovanih vrlinah pri potomcih. Po njegovih mnogoletnih izkušnjah zarodi plemenjak najboljše potomstvo v četrtem in petem letu svoje starosti.

Ko sem mu omenil, da postanejo pri naših bikorejcih povečini plemenjaki že s tretjim letom pretežki, me je takoj vprašal, če ne podelujemo živinorejcem podpor pri nakupu bikov.

Na moj odgovor, da hočemo s tem načinom pospeševati živinorejo, mi je odgovoril, da v tem slučaju zastoj čakamo napredka. Nadaljeval je nekako takole:

Ako hočete imeti v okraju dobre in plodovite plemenjake, ne smete nikdar oddajati bikov kmetovalcem v rejo, še manj, da preidejo isti kdaj v njegovo last. Ta način govori proti vsem vzrejalnim pravilom, posebno pa prepereči vsako vzrejo plemenjakov na njih posamezne koristi ali vrline. 8 izmed 10 vzdrževalcev bika komaj pričakuje dneva, ko postane bik, ki je pri njemu na teži pridobil par sto kg, njegova last, da ga potem takoj drugi

dan po terminu zaveznega pisma proda za lepe denarce mesarju, od katere svote le en del potrebuje, da si zopet nabavi subvencijskega bika v starosti 1½ leta. S tem se vpeljuje nechte le kupčija s plemenjaki, ki pa veliko več škoduje živinoreji, kakor pa kmetu koristi. Brezvesten lastnik bika je celo vesel, če njegov plemenjak, vsled **nezadostnega gibanja in premočnega krmjenja**, postane hitro debel, len in hudoben, da ga potem lahko prijavi oblasti, še preden poteče termin, kot plemensko nesposobnega. Z ozirom na živinorejce, ki posedujejo plemenske krave, je potem svedca primorana oblast priskrbeti novega bika.

♦ Na ta način se vzreja 75% mladice od dvehletnih, še povsem nedoraslih bikov. Po jasnem prevdanku se pri vzreji plemenske živine ne doseže nikdar preje dognanih uspehov, dokler se ne odpravi ta način izboljševanja živinoreje.

Plemenjaki naj ostanejo izključno le lastnina občine ali živinorejskih zadrug, naj se oddajajo v oskrbo in nadzorstvo zanesljivemu človeku, kateremu se naj povrne stroški krmjenja in vzdrževanja in obenem naj bo vsak tak vzdrževalci bika soudeležen na rastoči podpori za čim daljšo plemensko sposobnost prvovrstnih bikov. Te podpore naj bi razdeljevala vsako leto država, poleg obdarovanja plemenjakov.

Od občine, ki hoče v svojem okolišu povzdigniti živinorejo, se vendar ne bo slišalo, da je vsled boljšega izkupička prodala svojega prvovrstnega bika mesarju.

Omenjena izvajanja tega izkušenega kmetskega živinorejca naj si vzamejo v prvi vrsti k srcu naše občine in stremijo za tem, da si priskrbijo v doglednem času z lastnimi stroški plemenjaka, ki jim bo v kraju zaplojeval vsako leto 60—70 dobrih potomcev, dočim zaplodi najboljša krava-molznica le eno tele na leto.

Napredek živinoreje leži v pretežni večini na dobrih plemenjakih, o katerih je vsakega bikorejca sveta dolžnost, se tudi prepričati, o njega dobrem izvoru, s posebnimi ozirom na količino mlečnosti in zdravje staršev.

Inž. A. J. Ružič, gozd. komisar:

O prijavi sekanja v gozdih.

(Namen in izvedba naredbe celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 19. maja 1920., št. 241. Ur. l.)

(Dalje.)

5. Katere sečnje se morajo prijaviti.

Po določilih § 2. omenjene naredbe ¹⁾ se mora prijaviti vsaka sečnja na golo, ako bo ta sečnja velika 1 ha ali več, ali če je zraven katera še ne pogodena gola ploskev istega posestnika, s katero vred bo novi posek na golo dosegel ali presegel ploskev 1 ha. Ravnotako je treba prijaviti vsako prebiralno sečnjo, ki se ima raztegniti na 1 ha ali več in ako se hoče posekati na tej ploskvi toliko dreves, da po dovršenem poseku ne ostane niti polovica glavnih dreves, kolikor bi jih bilo potrebno, da je ploskev popolno zaraščena. Torej prebiralna ploskev ne sme v obsegu 1 ha in višje nikoli ostati na pol prazna ali še praznejša brez posebnega dovoljenja, oziroma brez prijave. Najbolj važna, dalekosežna in tudi težavna je nadaljnja določitev tega §, to je, da je treba prijaviti tudi vse tiste sečnje, kadar se naenkrat hoče posekati ¼ ali več vsega zrelega gozda, kar ga kmečko posestvo ima, torej brez ozira na ploskev.

¹⁾ Posebni odtiski naredbe se dobe pri vseh okrajnih gozdnih nadzorništvih po 3 K za komad.

Vendar pa je to določilo prav gotovo veliko srečnejše kot so bila zadevna določila v prej omenjenih zakonih v svrhu zaščite malih in srednjih kmetij, oziroma za njih obstoj neobhodno potrebnega gozda. — Očitno je, da se v zadnjem slučaju gre načelno le za sečnje v svrhu prodaje in ne za lastno potrebo po lesu, kar je po vsej priliki kot samoobsebi umevno in zaradi boljše jasnosti cele določitve v zakonu bilo izostavljeno.

Povdariti mi je tudi, da s tem, če se kaka sečnja mora prijaviti, še nikakor ni rečeno, da je ta sečnja nedopustna; iz koroške prakse mi je znano, da se je tudi od prijavljenih sečen približno le v 5% slučajev izdala popolna prepoved sečnje.

Da zaradi boljše jasnosti ponovim še enkrat v nasprotnem redu zgornje temeljne določbe, se iste glasijo: brez prijave smeš sekati v svojem gozdu, ako ta gozd ni varstveni gozd ali gozd v prepovedi: 1. na golo ploskev pod 1 ha, in sicer tudi v slučaju, ako ta nova ploskev meji na tvojo lastno še ne pogozdeno gozdno ploskev, s katero vred pa ne dosega skupna goličava 1 ha; 2. prebiralno moreš sekati poljubno na ploskvi pod 1 ha; če pa sekaš na ploskvi 1 ha ali več, smeš posekati brez prijave le toliko dreves, da sečna ploskev nikoli ne ostane na pol prazna ali še praznejša; 3. ako ti je sicer po točkah 1. in 2. sečnja prijave prosta, jo moraš vključno temu prijaviti in počakati na dovolitev sekanja v vseh slučajih, ko misliš s tem posekati $\frac{1}{4}$ ali več vsega lastnega, za posek dozorelega gozda naenkrat, razen morebiti, ako ta les nujno potrebuješ le za lastno hišno porabo.

Ako pa sekaš čez ta določila in nimaš predpisanega dovoljenja pri sebi, se lahko zgodi, da boš kaznovan po določilih § 21., ki so zelo stroga.

Ker pa bo večkrat za navadnega človeka težavno presoditi ali mora sečnjo prijaviti ali ne, naj ob priložnosti vpraša ali gozdarsko osobje ali koga drugega, kateri se v tem dobro spozna. V d v o m i h pa je priporočati, da vedno prijavi sečnjo, ker se mu morebitna nepotrebna prijava mora vrniti s primernim poučilom in ne smejo s tem nastati nobeni stroški za prijavnika.

(Dalje prihodnjč.)

KMET. ŠOLSKI VESTNIK.

Vinarska šola v Mariboru. Ta šola je znana sploh pod tem imenom kakor da bi bil glavni program te šole: vinarstvo. Marsikdo misli tudi, da se uče ondotni gojenci posebno v vinarstvu in da so druge kmetijske stroke bolj postranskega pomena. Mnogi se zaradi tega tudi pomišljajo, ali bi dali svojega sina v ta zavod ali ne, ker goji predvsem le vinarsko stroko. Vse to pa ne odgovarja istini. Res je sicer, da je na tem zavodu vinarstvo eden glavnih predmetov, ali ravno tako važni predmeti so tudi sadjarstvo, pa tudi živinoreja in poljedelstvo, in sicer od tega časa sem, odkar je prišel v slovenske roke. Zavod ustreza danes po svojem učnem programu vsem potrebam naših gospodarjev, ki kmetujejo po vinorodnih krajih. R.

Podpiratelji kmetijskih šol in strokovne izgoje. S podpiranjem učencev na kmetijskih šolah so se odlikovali dosedaj posebno na Štajerskem. Tam so od vsega početka sem podpirali obisk kmetijskih šol in s tem veliko pripomogli k strokovni izobrazbi kmetijske mladine. Po podatkih, ki so se v tem pogledu zbrali, se je za **kmetijsko šolo v Št. Jurju** dalo do prevrata vsega skupaj 53 štipendij od posojilnice in okr. zastopov v večjih in manjših zneskih, in sicer od posojilnice v Mariboru 9 štipendij, od posojilnice v Ptuj 6½, od okrajnih zastopov: Šoštanj 7, Šmarje 6, Ormož 5, Gornjigrad 4, Celje 2½, Laško 2, Rogatec 2, Kozje 1, Št. Lenart v Slov. Goricah 1, Ljutomer 1, Ptuj 1, Sevnica 1, Slov. Gradec 1 in od občine Središče 3. Skupna

vrednost vseh teh podpor je znašala 15.840 K predvojne veljave. Po prevratu je dobila šola v Št. Jurju od posojilnice v Mariboru podporo za 2 učenca, od posojilnice v Ptuj za 3 učence in od okrajnih zastopov: Šoštanj za 3 učence, Brežice za 1, Ormož za 1, Ptuj za 1 in od občine Središče za 1 učenca v skupni vrednosti 7860 K sedanje veljave. **Za vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru** imamo podatke le od zadnjih dveh let. Po dotičnem izkazu so dali za obisk učencev na podporah (krajni zastopi: Maribor 14.950 kron, Brežice 7050 kron, Ormož 1000 kron, Ptuj 500 kron, Št. Lenart v Slov. Goricah 300 K, posojilnica Maribor 1850 K, posojilnica Ptuj 500 K, skupaj 26.150 K sedanje veljave. Naj bi našli ti zastopi in denarni zavodi za naprej mnogo posnemačev! R.

Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se prične šolsko leto 1921./22. 16. septembra t. l. Šola je dvoletna. Ž njo je v zvezi internat za gojence, Zavod ima med drugim namen, da izobrazuje **kmetijske sinove, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, na lastnem kmetijskem gospodarstvu.** Kolektivno prošnje (kolek 28 K) za sprejem je poslati ravnateljstvu drž. vinarske in sadjarske šole v Mariboru do **31. julija t. l.**; prošnji se morajo priložiti: **krstni list, domovnica, odpustnica, odnosno zadnje šolsko spričevalo, zdravniško spričevalo, spričevalo o nrvnosti** pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, **izjava staršev** odnosno **varuha**, s katero se ti zavezujejo plačevati stroške šolanja, končno **obvezna izjava staršev ali varuha**, ki reflektirajo na državni ali kak drug št. pendij iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domačem domu, v nasprotnem slučaju pa povrnejo zavodu sprejete zneske podpor iz javnih sredstev. Za sprejem je potrebna starost **najmanj** dovršenih 16 let ter z dobrim uspehom dovršena **najmanj** ljudska šola. Sprejemali se bodo tedaj le pridni, dovolj nadarjeni kmetijski sinovi, ki ostanejo po končani šoli doma. Sprejme se tudi nekaj eksternistov (izven zavoda stanujočih učencev). O sprejemu v šolo odloča končno uspeh sprejemnega izpita iz slovenščine in računstva, katerega so oproščeni samo absolventi meščanske ali kake nižje srednje šole. Oskrbovalnina znaša do preklica mesečno 125 dinarjev in se ima vplačati v naprej v dveh enakih polletnih obrokih. Učenci iz drugih pokrajin izven Slovenije imajo plačati šolnino letnih 125 dinarjev v naprej. Sinovom ubožnika posestnikov se morejo dovoliti popolnoma ali do polovice državna prostá mesta. V tem slučaju je treba podpreti prošnjo z uradno potrjenim ubožnim spričevalom. Vsa podrobnejša pojasnila daje ravnateljstvo drž. vinarske in sadjarske šole v Mariboru.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa **kmetijsko-gospodarska vprašanja**, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vpraševalčeva imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj štiri dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. **Kdor** takoj želi odgovora na **kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje**, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisnu priloženo 4 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojniškem zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega lamstva.

Vprašanje 40. Pred leti sem gnojil gorsko senožet s Tomasovo žindro in kajnitom. Učinek je bil izborn. Letos nameravam zopet gnojiti, ker pa ni žindre, moram vzeti namesto nje kostno moko. Ker imate dvoje vrst te moke, prosim za pojasnilo, ali učinkuje bolje razklejana kostna moka ali sirova kostna moka in ali je dovoljeno mešati kostno moko s kajnitom? (F. I. v D.)

Odgovor: Kostna moka se pridobiva pri izdelovanju masti in kleja iz kosti. Odpadki kosti, ki se ne morejo porabiti za

izd. lovanje kleja, se zmeljejo in tako dobimo sirovo kostno moko, ki ima v sebi še majhno množino kleja. To gnojilo se počasi razkrajja v zemlji, deluje torej dlje časa na travniku kakor pa razklejana kostna moka. Ko se je iz kosti izkuhal klej, se ostanek kosti zmelje in tako dobimo razklejeno kostno moko, ki učinkuje veliko hitreje, zato jo pa rastline porabijo že v dveh letih. Učinek razklejene kostne moke je torej očitnejši in hitrejši, zemlja pa to umetno gnojilo preje porabi. Obe vrsti kostne moke se vsak čas lahko mešajo s kajnitom ali s kalijevo soljo.

Vprašanje 41. Imam travnik, ki je bil pred 30 leti skupna last vaščanov, potem se je pa med nje razdelil. Sedaj hočejo sosedje voziti naravnost čez moj travnik, ker so to delali tudi poprej, jbkjer je bil še skupna last. **Ali morem zabraniti sosedom vožnjo čez svoj travnik?** (I. A. v S.)

Odgovor: Vsak lastnik zemljišča ima pravico zabraniti sosedom vožnjo čez svoj svet. Ko se je skupni pašnik razdelil med sosedbe, je s tem odpadla pravica sosedov, da vozijo po tujem svetu. Vi torej lahko zabranite sosedom vožnjo čez Vaš travnik. Edina izjema v tem vprašanju bi bila, če bi sosedje ne mogli nikjer drugje spravljati pridelkov s svojih zemljišč na pot, tedaj nastopi vprašanje zahteve o prisilnih potih, za katera se morajo sosedje potegniti. V tem primeru se morajo obrniti na sodiščo in zahtevati, da se določi pot za izkoriščanje njih zemljišč. Sodnja določi na licu mesta, kje naj vodi pot. Pri tem je gledati na to, da se zemljišče, ki se uporabi za to pot, čim manj pokvari. Razentega morajo sosedje za uporabo te poti povrniti lastniku zemljišča škodo, ki jo ima s tem, da njegov svet uporabljajo drugi za prehod. To vprašanje se reši na podlagi zakona o prisilnih poteh.

Vprašanje 42. Posestnik iz naše vasi ima nad javno potjo zgrajene svinjake, tako da gnojnica stalno odteka čez to pot. Zaraditega se pozimi na tem mestu napravi led, ki onemogočuje prehod po tej poti. Ker vsa živina iz vasi zahaja po tej poti k vodnjaku, je ta led zanj posebnost nevaren. Sosed pa noče odpejati gnojnice po jarku pod cesto. **Ali se da posestnika prisiliti, da odpelje gnojnico z javne poti?** (A. P. v K.)

Odgovor: Če posestnik pusti teči gnojnico iz svojega svinjaka na javno pot, se pregreši proti zdravstvenim predpisom. Če gnojnica zmrzne na poti, potem ovira promet, zgodi se lahko, da pade človek ali pa tudi žival, da se poškoduje, s čemer je povzročena škoda onim, ki imajo pravico uporabljati to pot. V tem primeru je krivec odgovoren tudi za vsako škodo, ki je nastala zaradi njegove malomarnosti. Z zdravstvenega stališča je po deželnem zakonu nedopustno, pustiti odtekati gnojnico po javni poti tudi zaraditega, ker okuži zrak in je lahko vzrok marsikateri bolezni. Zdravstvena oblast v občini je županstvo in ta ima dolžnost skrbeti, da se javne poti vzdržujejo v popolnem redu. Županstvo mora torej zahtevati od tega posestnika, da tako odpelje gnojnico iz svojega svinjaka, da ne pride na javno pot ter ne ovira prometa na njej. Če pa posestnik sam noče tega storiti, potem mora županstvo samo izvršiti vsa potrebna dela, ki so s tem v zvezi, in sicer na stroške posestnika samega. Razentega ima tudi pravico ga za njegovo malomarnost kaznovati.

Vprašanje 43. Naša vas ima skupnega pastirja, ki pase živino iz vse vasi po košnji po senošetih in lazih. Samo en sosed pase sam svojo živino in ne dopušča, da bi soseska po košnji pasla živino po njegovih travnikih. Naši in njegovi travniki so pa vsi pomešani, tako da se je težko izogniti njegovemu svetu. Otave se na teli travnikih nikdar ne kosi. **Ali ima posestnik pravico soseski zabraniti pašo na svojih travnikih?** (A. P. v K.)

Odgovor: Vsak posestnik ima pravico tujim ljudem zabraniti pašo na svojem zemljišču. Iz Vašega dopisa izgleda, da zavzema ta posestnik svoje posebno stališče proti soseski, ker pase sam svojo živino in ne, kakor vsi drugi, potom skupnega pastirja. On torej ne uporablja zemljišča drugih sosedov, nima

torej nikake koristi od skupne paše na tujem svetu, zaraditega ima tudi popolnoma pravico zahtevati, da soseska ne izrablja njegovega zemljišča za pašo. V tem oziru ima pač vsak lastnik pravico razpolagati sam čez svoj svet in ga nihče ne more prisiliti, da bi ga dal drugim v uporabo. Drugače bi pa bilo, če se je vsa soseska dogovorila, da bodo vsi posestniki pasli skupno na vseh travnikih s skupnim pastirjem in se je ta dogovor, izvajal že precejšnjo dobo let, ne da bi kdo temu ugovarjal. Tega dogovora, pa naj si bo pisмено ali ustno sklenjen, se morajo držati vsi posestniki. Posameznik torej ne more sam razdreti te pogodbe, kajti kot taka se smatra ta dogovor, ampak morajo na to pristati tudi drugi posestniki. V takem slučaju lahko pase soseska na vseh zemljiščih. Če se pa posameznik ne poslužuje te pravice, ne more pa zabraniti drugim, da ne bi pasli po njegovem svetu.

Vprašanje 44. Katere vrste polžev so užitni za ljudi? Kako jih je uspešno rediti, da postanejo pripravljeni za uživanje? (F. F. v S.)

Odgovor: Najprimernejši polž za uživanje kot človeška hrana je vrtni polž (*Helix pomatia*), ki je največji izmed naših lišarjev. Njegova liša je 40—50 mm visoka in ravno toliko široka. Barve je sivkaste ali rumenkaste in včasih bolj ali manj razločno pasaste. Razširjen je ta polž po vsej Evropi in ga posebno Nemci čislajo kot delikateso. V poletnem času zleže približno 8 cm globoko v zemljo jajca, iz katerih se že po enem mesecu izvalijo mladi polži. Tega polža gojijo v severnih deželah v posebnih vrtovih takole: Del travnika se obda okoli s precej globokim jarkom, da ta žival ne more ubežati. Na tem prostoru se napravijo iz mahovja mali grički, v katerih se polži čez dan skrivajo. Krmijo se začetkom z odpadki salate, ohrovt, zelja in druge vrste zelenjave, s sadjem, proti jeseni, preden se zaprejo, pa s slabo moko in otrobi, da se dobro vpitajo. Jeseni se napravijo na tem prostoru do 15 cm visoki grički iz peska, v katere se polži zarijejo in zaprejo svojo lišo z apnenim pokrovcem. Tedaj jih lahko izkopamo iz peska in porabimo kot hrano. Nemčija in tudi Češka ima veliko takih polževih vrtov, iz katerih pošiljajo o Božiču velike množine polžev na trg na Dunaj, v Prago, v Berlin itd.

Vprašanje 45. Letos se je na mojem travniku pojavila praprotni v veliki množini, ker se zaseje od sosedovega zemljišča. **Kako uničim praprotni na travniku?** (K. Š. v R. S.)

Odgovor: Navadna praprotni, ali pravilno orlova praprotni je zelo neprijeten plevel na travnikih in pašnikih, ki ga na vsak način moramo uničiti, če nečemo, da nam zatre travo. Ta rastlina ima debelo, črno plazečo in zelo obsežno korenino, ki na zadnjem koncu trohni in gnije, na sprednjem pa rase in pošilja posamezne visoke liste na dan. Ti listi pozimi poginejo, medtem ko korenina učka po več let. Zaradi dolgih korenin je praprotni težko zatreti. Ako jo hočemo polagoma odpraviti, zadostuje, če jo več let zaporedoma maja meseca pokosimo, narkar pogine samaodsebe. Če jo pa hočemo naenkrat odstraniti s travnika, potem jo populino s koreninami vred iz zemlje, ko je tako močna, da se ne trga. To delo se vrši najlažje po dežju, ko je zemlja mehka. Lahko tudi travnik pred zimo preorjemo, da korenine pomrznejo. Uspeh dosežemo tudi, če zemljišče, zaraslo s praprotnjo, preorjemo ali prekopamo, korenine tega plevela zberemo in jih požgemo. Če potem na tako obdelano zemljišče posejemo oves, zaduši ta še ostale rastline. Dobro učinkuje tudi gnojenje s kajnitom in superfosfatom ali kostno moko.

Vprašanje 46. Kako se bramor na vrtu zatre? Dodatno k vprašanju šte. 36. v 11. številki „Kmetovalca“ nam poroča posestnik sledeče:

Odgovor: Bramorje na svojem zemljišču pokončujem na sledeči način: Spomladi pri oranju sem vzel dva litra vode, kateri sem primešal četrt kilograma tobačnega izvlečka. Ko sem pri oranju opazil bramorjeve luknje, sem vanje vlijl nekaj

te tekočine. Ker čepi bramor v luknji z navzgor obrnjeno glavo, ga ta strupena tekočina polije in umori. Ko sem drugega dne preiskal te luknje, sem po vseh opazil mrtve bramorje. S tem sredstvom z uspehom uničujem že več let te škodljivce. (G. K. v V.)

Vprašanje 47. Pri nas uporabljajo za uničevanje plesnobe vsakovrstna sredstva, kakor n. pr. pepel, slano vodo, apneno vodo, da celo gnojnico. O graščina namerava škropiti grozdje sedaj s tobakovim izvlečkom (ekstraktom), češ, da je to sredstvo dobro proti oidiju, ker dosežejo ž njim, kakor trdi oskrbnik, na Tirolskem dober uspeh. Meni se zdi to neverjetno. Ali ne bo to škodovalo kakovosti mošta oziroma vina? Jaz rabim proti plesnobi le žveplo, salojidin, ki je izvrsten, in ostala od Vas priporočena sredstva. Prosim pojasnila v „Kmetovalcu“, ali je tobakov izvleček priporočljiv zoper oidij? (F. K.)

Odgovor: Proti oidiju ali plesnobi trte in grozdja učinkujejo izdatno samo žveplo vsebujoča sredstva, kakor žveplovopapirna brozga, žveplenasti natron (salojidin) in končno žveplo samo (ventilirano, koloidno). Nekoliko učinkujejo tudi lugi, kakor apneno mleko (apnena voda) in pepelika (potaše), ki se nahaja v pepelu. Koliko učinkujeta zadnji sredstvi, mi osebno ni znano, ker jih sam nisem preskusil, gotovo pa ne dosežejo nikdar učinka žvepla, oziroma žveplovsebujočih snovi. Najbrže bo bolje učinkoval tudi kalijev hipermanganat, ki je preskušen in ki se rabi v zmesi z apnom. Tobakov izvleček ali ekstrakt pa ni sredstvo proti oidiju, temveč sredstvo proti žuželkam, ker vsebuje strup nikotin. Učinkuje kontaktno (vsled dotika) in gastrično (želodčno) v zmislu izvajani v mojem članku št. 10 „Kmetovalca“ z dne 31. maja t. l. Tobakov izvleček se rabi v 1%ni do 2%ni raztopini proti listnim ušicam, krvavi uši na sadnem drevju in proti senenem in kislem črvičku, to je gosenci trtnega zavijača na trti. Ta črviček razjeda, kakor znano, junija trtni cvet in avgusta in septembra grozdne jagode. Najbolje se je proti njemu obnesla zmes 2% tabakovega izvlečka in 1½% mazilivega (kalijevega) mila, s katero se škropi proti prvemu rodu črvička koncem maja ali začetkom julija, proti drugemu rodu pa koncem julija ali začetkom avgusta. Sredstvo se lahko pomeša tudi v galično škropivo in se tako škropi obenem proti peronospori in črvičku. V tem času tudi ni nikake nevarnosti, da bi prišel tobakov izvleček v mošt in odtod v vino, kakor če bi se rabil šele koncem avgusta ali pozneje, kar bi gotovo slabo vplivalo na okus vina. Tobakov izvleček se torej proti oidiju ne uporablja in nima nikakega učinka. Gnojnica najbrže tudi ne in če bi ga tudi imela, bi se nje uporaba nikakor ne priporočala, ker pridejo lahko ž njo snovi v vino, ki okus in stanovitnost vina pokvarijo.

B. Skalický.

Vprašanje 48. Ali priporočate gnojiti strniščni ajdi s kajnitom ali s superfosfatom? (M. G. v F.)

Odgovor: Vsaka rastlina potrebuje za uspešno rast in obrodjenje semena, t. j. pri ajdi zrnja, vseh potrebnih rastlinskih hranilnih snovi. Od teh jih je v vsaki zemlji večinoma dovolj, izvzemši dušika, fosforove kisline in kalija, zato gnojimo v prvi vrsti zaradi teh in kadar rabimo umetna gnojila, pognojimo rastlinam z dušičnatimi, fosforatimi in kalijevimi gnojili. Strniščna ajda pa ne sme preobohotno rasti, drugače zraste previsoka, naredi veliko slame in pozno cvete, vsled česar ji preti nevarnost pred slano ter sploh cvete v neprikladnem času. Sploh ne prenese ajda preveč dušičnatih tla. Tozadevno vas opozorimo na prvi spis v zadnji št. „Kmetovalca“. Pač je pa ajda zelo hvaležna gnojenju s kalijevimi in fosforatimi umetnimi gnojili, ki pa seveda potegnejo za seboj tudi veliko dušika, kar zopet ni dobro, če je ajda sejana na zemlji, ki je že od poprej z dušikom dovolj zagnojena. Kajnit je sicer kalijevo umetno gnojilo, toda ajda ga ne prenese, ker ima v sebi veliko klorovih spojin, ki so za ajdo naravnost strupene. S kajnitom torej ajdi ne smete nikakor gnojiti, drugače rase prav

zanikerno, ostane majhna in ne da skoraj nič zrnja. Vsekakor pa mora dobiti ajda v zemlji dovolj fosforove kisline, zato ji gnojenje s superfosfatom dobro prija, ker je fosforova kislina ne le važen sestavni del zrnja, ampak tudi posreduje dobro oplojevanje. Vendar Vas pa opozorimo, da tudi superfosfat potegne za seboj večjo množino dušika, ki, kakor gori povedano, povzroči bujnejšo rast in cvetenje ajde ob času, ko niso več razmere za oplojenje tako ugodne. Sedaj so pa naše njive zaradi slabega gnojenja med vojno itak precej izsesane, zato bo gnojenje s superfosfatom vsekakor umestno. Preveč superfosfata pa nikar ne vzemite in bo kakih 20 kg na mernik posetve zadostovalo.

Vprašanje 49. Kolikokrat sme merjasec na dan plemeniti? (J. E. n. B.)

Odgovor: Svinje se ubrejijo najbolj gotovo, če plodi merjasec samo enkrat na dan. Izjemoma pa se sme merjasec tudi dvakrat na dan pripuščati, to pa le tako, da plemeniti prvo svinjo zjutraj, drugo pa zvečer. Pustiti mu morate pa tudi kak prosti dan, da se odpočije. Večkratno pripuščanje je slabo, ker se merjasec pokvari in zapravi pred časom vso plemensko ognjevitost. Svinje ostanejo deloma jalove, one pa, ki so se ubrejele, skote malovredne in slabotne mladiče. Ako hočete torej, da ostane merjasec več let dober plemenjak in da bodo svinjerjenci, ki k Vam priženejo, zadovoljni, ga ne pustite večkrat kakor samo nekrat na dan plemeniti. S.

Vprašanje 50. Kako popravim cikasto vinsko posodo? (F. B. v M.)

Odgovor: Sod postane cikast, ako je bilo v njem cikasto vino, ali pa je ostalo po izpraznjenju še malo vina na dnu in se sod ni takoj izpral ter zažveplal. Cikast sod morate z vročo vodo, v kateri ste raztopili 1 kg sode na 10 l vode, temeljito izmiti. Ko ste to naredili, izparite sod s čistim kropom, potem ga pa z mrzlo vodo izplaknite. Ko se je sod posušil, ga močno zažveplajte in dobro zabijte. Po enem dnevu ga zopet z mrzlo vodo izplaknite. Drug način, popraviti skisane sode, pa je sod izžgati s špiritom, nato zakuhati z apneno vodo, izplakovati z vročo in potem s hladno vodo, ter končno močno zažveplati. Svetujemo Vam pa, da tako popravljeno posodo ne napolnite takoj z boljšim vinom, temveč čakate do jeseni in ga napolnite najpreje z moštom. Sele kadar je mošt v njej pokipel, smete ravnati z njo, kakor z vsako drugo zdravo posodo. Premočno cikasta posoda se ne da več temeljito popraviti, ter je samo še za očet uporabna. S.

Vprašanje 51. Čilski soliter, ki se v Evropi rabi kot umetno gnojilo, se nahaja v Meksiki v zemlji v velikih množinah, tako da postane zemlja vsled njegove jedkosti popolnoma nerodovitna. Takega solitra je dve vrsti, in sicer beli in črni. Črni je hujši, ki napravi zemljo popolnoma nerodovitno. Kako se uniči čilski soliter v zemlji, ki ga ima preveč? (I. Z. v S.)

Odgovor: Če se v zemlji nahaja preveč solitra rastline ne morejo uspevati, ker jih ta jedka snov požge. Obdelovanje take zemlje je zelo težavno, ker imamo malo rastlin, ki bi to gnojilo prenesle v večjih množinah. Katere rastline uspevajo tudi pri večji množini solitra, je treba določiti na licu mesta, kjer take rastline rasejo v taki zemlji. Izmed kulturnih rastlin so najbolj hvaležne za solitro vse vrste pese kakor tudi kuzuza. Da bi pa te rastline mogle v zemlji, kjer se nahaja to gnojilo v takih množinah, uspešno rasti, je dvomljivo, ker bi jih ta ostra snov uničila že v mladosti. Čilski soliter ima pa to lastnost, da je v vodi lahko raztopljiv. Zaraditega se smatra kot najboljši pripomoček pripraviti zemljo rodovitno sledeči zemljo se poplavi s tekočo vodo, ki raztopi soliter in ga odpelje z njive. Drugih pripomočkov v tem oziru ne poznamo.

Vprašanje 52. Glej Konjerejec.

Vprašanje 53. Moja koza kaj rada žre listje divjega kostanja in orehovo listje, pozimi pa tudi zrezan divji kostanj.

Nekateri pa pravijo, da po ti krmi koza izgubi mleko. Ali je listje kostanjevo in orehovo in divji kostanj dobra krma za koze? (F. K. v L.)

Odgovor: Sveže listje divjega kostanja je malo grenkasto, prijetno dišeče in vsebuje dokaj čreslovine in drugih snovi, ki zelo ugodno delujejo v živalskem telesu na prebavo; vsled tega ga živina, posebno koze, rade žro. Žival čuti sama, katera krma ji najbolj prija in zaradi tega moramo vedno opazovati, kaj si najrajši izbira. Pri krmljenju listja divjega kostanja moramo pa vendar paziti, da se ga pujski preveč ne nahrajo, kajti drugače nastane lahko zaprtje, ki ga povzroči prevelika množina čreslovine, ki se nahaja v tem listju. Isto velja o orehovem listju, ki ga pa druge živali ne marajo posebno. Edino koza si vzame tupatam kak list, se pa kmalu naveliča te krme. Divji kostanj smemo pa kozam polagati le v manjših množinah, in sicer najboljše zmlatega ali pa vsaj zrezanega, na vsak način brez lupin, ker vsebujejo te preveč čreslovine. Da odstranimo grenke snovi, ki se nahajajo v jedru kostanja, ga položimo v jerbas ter ga potopimo v tekočo vodo, ki izluži iz njega eskulin. Vsled krmljenja s takimi snovmi pa koza ne bo izgubila mleka, pač pa lahko še pridobila, kajti posebno divji kostanj, ki ima v sebi veliko skroba, je zelo redilno krmilo. Vendar Vam priporočamo, da privadite kozo le polagoma na to krmo, ker vsak prehod od ene vrste krme na drugo povzroča nazadovanje mlečnosti in nerazpoloženje živali. Tudi ne smete nikdar krmiti koze izključno le s to vrsto krmil, ampak tudi z različnimi drugimi. Koza posebno ljubi raznovrstnost v krmi.

Vprašanje 54. Imam zidano poslopje, pa vkljub temu se nahaja v njem vsepolno ščurkov. Posebno letos so se prikazali v velikih množinah, zlasti v kuhinji. Kako se zatro ščurki v hiši? (G. Z. v L.)

Odgovor: Proti ščurkom se priporočajo razna sredstva, ki manj ali več učinkujejo. Velik sovražnik jim je ječ, zato ga imajo ljudje radi v hiši, da jo čisti od te golazni. Tudi rase zapirajo ponoči v kuhinje, ker jih tudi one rade žro. Priporočajo se tudi po tleh pokladati limanice, da se nanje love ali pa jim nastavljati lonce z vodo, da vanje popadejo. Lonec se mora oviti s kako cunjjo ali se pa kako drugače napravi mostič, da morejo ščurki v posodo. Za vodo se jemlje pivo, ječmenov slad, korenje ali pa tudi kaj drugega. Uspešno sredstvo je tudi postaviti za ščurke kako slaščico, ki se potrese s strupom. V tem slučaju je pa treba paziti, da rase in kokoši ne pridejo do zastrupljenih ščurkov. Najboljše sredstvo pa ostane vedno to, da se odvzame ščurkom vsako priliko se razmnoževati in sploh živeti. Zato je v zidu in v tleh dobro zamašiti vse luknje, da se ne morejo čez dan skrivati in tamkaj odlagati svoje zalege. Popsod, zlasti v kuhinji mora biti največja snaga, posebno pa ni ničesar puščati okoli ležati, s čimer se žive ščurki. Pobirati je torej pridno vse odpadke jedil in vse kosti.

Vprašanje 55. Kako se naredi iz mleka domač sladki sir? (K. S. v R.)

Odgovor: Mleko se prida sirišca (slani izvleček telečjih želodcev ali pa sirični prah ali sirična tekočina iz tvornice Erich Eisenmann v Mariboru) in pusti pol ure v miru, da se strdi. Gorkota mleka pri sirjenju znašaj 30 do 36° C, po toščobnosti in starosti mleka in letnem času. Mlečna strd se v gornji plasti preloži, nato z lesenim nožem (sirnim mečem) križem razreže, potem prevleče, da se pri razrezanju nastali stebrički sami prelomljajo in drobijo, in končno s trnčcem (oplupljena smrekca, ki smo ji pustili nekoliko rogljev) ali drobilnikom zdrobi v zrnja pšenične do grahove debelosti: vse to naj se vrši počasi in previdno, da ne bo siratka preveč bela — vendar bistvo vsega je sladko strjeno mleko zdrobiti na grahova zrnja, četudi čisto po svojem načinu. Zdrobljena zrnja se morajo nekoliko vtrditi, kar dosežemo s tem, da jih pustimo enkrat ali večkrat vsteti na dnu, sicer pa z drobilnikom po-

časí mešamo. — Čim so zrnja primerno vtrjena, kar je navadno primer v $\frac{1}{4}$ do $\frac{3}{4}$ ure od trenutka, ko smo pričeli strd obdelovati, se siratka masa z drobilcem v 20 do 45 minutah segreje na 42 do 48° C; med grejem je ves čas krepko mešati z drobilnikom. Ko smo željeno stopinjo dosegli, sušimo zrnja še 10 do 45 minut, mešamo jih namreč z drobilnikom v gorki siratki, dokler ne postanejo primerno trdi in ne pričnejo cviliti kakor elastika, kadar jih z zobmi grizemo. Osušena zrnja zajamemo nato z redkim platnenim ali navlašnim sirnim prtom iz siratke, denemo v oblikovalo, nakar prične stiskanje. — Stiska se sir s tem, da ga obložimo s kamenjem ali denemo v sirno stiskalnico. Med stiskanjem se obrne izpočetka vsake $\frac{1}{2}$ ure, nadalje vsako 1 do 2 uri in vsakokrat zavije v suh prt. Stiskanje traja — po velikosti sira — 6 do 24 ur in na vsak kg sira se da 5 do 30 kg pritiska. Iz stiskalnice pride sir v klet, kjer ga na gornji strani potresamo s soljo in vsak drugi dan obrnemo, dokler ni dovolj slan in primerno zrel. — Nekoliko obširnejše črtice o sirarstvu dobite v knjigi „Purgaj, Gospodinjstvo“, ki se naroča v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Dobro bi bilo, če si najprej v kaki sirarni ogledate različne praktične prijemljaje, da boste razne sirarske izraze bolje razumeli. Izpočetka delajte le majhne sire iz 5 do 15 l mleka in kot oblikovalo naj Vam služi majhen lesen čebriček (kakih 13 do 15 cm v premeru), ki ima v dnu luknjice za odtok siratke. Delati sladki sir za domačo uporabo ni nič težkega: le pogumno poskusiti, za jesti bo vedno, čeprav ne bodo izpadli prvi sirčki tako, kakor bi si jih želeli. Ako pa so razmere ugodne in bi bilo v okolici mogoče dobiti nekoliko 100 l mleka na dan, tedaj Vam priporočam, da si ustanovite zadružno mlekarno in najamete izvežbanega sirarja.

Vprašanje 56. Glej Konjerejec.

Anton Pevc.

KMETIJSKE NOVICE.

Bosna pasta. Nekateri vinogradniki se pritožujejo, da je Bosna pasta tu pa tam liste trte nekoliko opalila. Po dosedanjih izkušnjah se je izkazalo, da se to največkrat pripeti tedaj, če se trto škropi po deževnem ali hladnem vremenu. V taki dobi so trte navadno bolj občutljive, ker postanejo trsni listi vsled pomanjkanja solčnih žarkov nežnejši. Zato jih tudi velikokrat osodi tudi pravilno pripravljena galica. Da se to zabrani, priporočamo, da se v takih slučajih Bosna pasta dodane nekoliko apna, s čimer se omili jedkost te raztopine. Najbolje je, če se mešanici Bosna paste doda nekoliko apnene vode.

Pozor vinogradniki! Ker je pričela napadati grozdje plesnoba, pa tudi že palež, svetujem: Poškropite takoj in temeljito grozdje z galico, koji ste prideljali na 100 litrov za apnom še po 1 kg salojidina. Ko nastane trajno solčno vreme, poževlate grozdje dobro še s fino zmletim (ventiliranim) žveplom.

B. Skalický.

Predavanje o kletarstvu. Ker mora predavatelj višji vinarški nadzornik B. Skalický odpotovati k vinarški konferenci v Negotin v Srbijo, se vrši za 17. julija t. l. napovedano predavanje šele v nedeljo, 30. t. m., in sicer: v Sromljah po prvi maši zjutraj, v Stari vasi na Bizeljskem pa ob 3. popoldne.

Kmetijski pouk po deželi. Poverjeništvu za kmetijstvo priredi na podlagi došlih prošenj sledeča predavanja tekom meseca julija, in sicer: 1. v nedeljo 10. julija v Braslovcah, predava ravnatelj Belle o kmetijstvu; v Št. Jurju ob Taboru (instr. M. Zupanc o živinoreji); v Starem trgu pri Slov. gradcu (vet. Peršuh o živinoreji), v Mali Nedelji (instr. Jos. Zupanc o vinogradništvu) in v Žabnici pri Škofji Loki (predava višji živinorejski nadzornik inž. Zidanšek o živinoreji). 2. v nedeljo, 17. julija: zjutraj v Sromljah in popoldne v Stari vasi na Bizelj-

skem (predava višji vinarski nadzornik Skalicky o vinogradništvu in kletarstvu), v **Čermošnjicah** (predava viš. živinorejski nadzornik inž. Zidanšek o živinoreji), v **Gotovljah pri Celju** (predava instr. M. Zupanc o živinoreji) in v **Mengšu** (predava kmet. svetnik Rohrman o travništvu in pridelovanju krme).

Nakupovanje plemenske govedí v Sloveniji. Po naročilu kmetijskega ministrstva v Beogradu se bo v drugi polovici julija in avgusta t. l. nakupovala plemenska živina za Črno goro po posebni komisiji. — Nakupovalo se bo krave do petega leta, telice nad enim letom in bika v starosti od enega do dveh let. Kupovalo se bo izključno le živino enobarvnih pasem, t. j. sive, pšenične in bele barve. — V svrhu lažjega nakupa se bodo vršili **plemiski sejmi** v sledečih krajih: Grosuplje, Velika Loka, Velike Lašče, Stična, Št. Jur ob Južni železnici, Laško, Brežice, Sevnica, Slovenjgradec in Slovenska Bistrica. — Dnevi plemenskih sejmov se bodo pravočasno naznanili; živinorejci, ki imajo odveč označene plemenske živine, naj isto predstavijo nakupovalni komisiji na teh sejmih. — Kraji, ki imajo nadprodukcijo na zgoraj opisani živini in kjer bi se lahko računilo na nakup vsaj 30 glav, se lahko po pristojni občini ali živino(biko)rejski zadrugi prijavijo na poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani.

Prost izvoz 5000 konj. Gospodarsko-finančni komite ministrskega sveta je dovolil, da se sme izvoziti 3000 konj lahke pasme in razentega še 2000 konj za Grško. Generalna direkcija carin je v sporazumu s kmetijskim ministrstvom določila, da se za Grško namenjeno število konj sme nakupiti samo od grških oblasti in izvoziti skozi Gjevgelije na Solun. Ostali kontingent konj se pa tako razdeli, da se izvozi preko carinarnic v Mariboru 1000 konj, v Rakeku 500, Subotica 1000 in v Subotici 500. Izvoz ni vezan na nikakršno predhodno odobrenje katerikoli oblasti, marveč je popolnoma prost; pač pa je treba plačati izvozno carino in davek na poslovno obrt ter se mora osigurati valuta. Te določbe veljajo samo za dobo dveh mesecev, računavši od dneva, ko bo dotični razglas generalne direkcije št. P 43791. objavljen v „Službenih novinah“. V slučaju, če kontingent pri kaki carinarnici ne bo izčrpan, se more prenesti na drugo carinarnico, o čemur bo pravočasno izdano obvestilo javnosti. Izvozniki se opozarjajo, da se čimprej pobrigajo za ta izvoz, ker, če se bo kontingent izčrpal, ne bodo smele carinarnice pod nikakim pogojem dovoliti nadaljnega izvoza preko kontingenta. (Glej „Izvozne tarife za živino“ na str. 128.)

Tobačni izvleček. Tobačni izvleček, ki ga izdeluje tobačna tvornica v Ljubljani, ni več tako koncentriran, t. j. gost, kakor je bil pred vojno. Ker so izdana navodila o njegovi uporabi veljala za predvojno blago te vrste, se opozarjajo sadjarji in vrtnarji, da ga morajo rabiti sedaj v gostejši raztopini, da se z njim doseže uspeh. Kakor nam javlja neki sadjar, je potrebno za uničevanje listnih uši 4 % raztopina današnjega tobačnega izvlečka in ne, kakor je v navodilu navedeno, 1 do 2 odstotka. Pri pokončevanju listnih uši in drugih škodljivcev na jablanih, češpljah, kosmuljah in vrtnicah je vzeti torej na 100 litrov vode 4 litre tobačnega izvlečka. Pri tem mladje ne trpi nikake škode.

Študijske podpore za agronomske in veterinarske študije. Komisija za upravo agronomskega in veterinarskega fonda je na svoji zadnji seji določila, da se imajo prošnje za podelitev študijskih podpor za nadaljevanje študij na kmetijskih šolah sploh, kakortudi na veterinarskih visokih šolah predložiti na poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani najkasneje do 30. septembra t. l.

Jedna praktična sušnica za sušenje voča od Dr. Vel. N. Stojkoviča. Cena 12 K. Srpsko poljoprivredno društvo je izdalo knjižico kot 3. zvezek „Težakove biblioteke“, v kateri je popisana nova praktična sušnica za sadje. Knjiga, pisaná v

cirilici je poljudno sestavljena in opremljena z načrti in s slikami za večje sušilnice in za one manjše oblike. Priporoča se ta knjiga vsem onim, ki se zanimajo za te vrste sušilnic. Omeniti je, da je taka sušilnica že postavljena v Zavodu šolskih sester v Marjanišču v Ljubljani, kjer si jo lahko vsakdo ogleda. Gorenja knjižica se dobi pri Kmetijski družbi v Ljubljani za 12 kron.

Vremensko poročilo drž. vinarske in sadjarske šole v Mariboru za meseca maj in junij 1921.

Mesec	Zračni tlak		Temperatura °C			Padavina v m/m	Solnce je sijalo ur
	maksi- mum	mini- mum	maksi- mum	mini- mum	sred. me- sečna		
Maj	742.3	727.9	28.4	2.0	15.9	72.9	181.5
Junij	742.5	731.3	29.9	5.7	16.4	114.3	67.8

Dne 29. junija popoldne je bila nevihta z močnim vetrom in nalivom. V obeh mesecih je bilo vreme za kulture v splošnem ugodno in jih je zadrževala v razvoju kvečjemu nizka nočna temperatura, ki se je večkrat pojavila in je ovirala zlasti dobri razvoj grozdja v nižjih legah.

Meseca junija je razmeroma oblačno in deževno vreme zadrževalo kmetovalce pri spravljanju krme. Tudi vinogradniška dela so zaostajala. Potrebno je več toplega solnca.

Nove naredbe.

Uredba o državni trošarini na žganje.

(Glej „Uradni list“ dež. vlade za Slovenijo št. 72. od 1. julija 1921).

Člen 1. Na žganje se pobira državna trošarina v oblastih, kjer se je pobirala tudi dosedaj, za hektolitrsko stopnjo po 20 dinarjev v srebru (to je enako 40 dinarjev v papirju).

Člen 2. Izjemoma se do konci meseca maja 1922. onim, ki kuhajo v državi žganje iz lastnega proizvoda, dovoljuje 25 odstotkov popusta od stopnje, označene v členu 1. te uredbe.

Člen 3. Na žganje, ki se uvaža iz inozemstva, se pobira razen carine tudi trošarina po 20 dinarjev v srebru za hektolitrsko stopnjo.

Člen 4. Trošarine se ne pobira na ono žganje, ki ga kuhajo posamezniki iz lastnih proizvodov za svojo osebno potrebo in za člane rodbine, ali zadruge in služabništva, ki šteje nad 12 let in ki so pri njih na hrani in v stanovanju, in sicer smejo,

kadar se kuha žganje,

a) iz koščičastega sadja (razen trnjolc), vina, vinskih droži, vinskega ali sadnega mošta, grozdja in medice;

b) iz drenulj, trnjolc, brinja, šipečjih jagod, jabolk, hrušk in drugega pečkastega (zrnatega) sadja, jagod, robidnic, malin, murv, bezgovih jagod in drugega sadja, katerega plod je jagoda, korenin (razen sladkorne pese), vinskih tropin; in

c) iz iztisnjenega pečkastega (zrnatega) sadja, dinj in buč — ako ima družina ali zadruza s služabništvom vred:

I. do štiri člane — kuhati: iz predmetov, navedenih pod a) 72 ur, pod b) 44 ur, in pod c) 216 ur;

II. nad štiri člane do osem članov — kuhati: iz predmetov pod a) 144 ur, pod b) 288 ur in pod c) 432 ur;

III. nad osem do dvanajst članov — kuhati: iz predmetov pod a) 216 ur, pod b) 432 ur in pod c) 648 ur; in

IV. nad dvanajst članov — kuhati: iz predmetov pod a) 252 ur, pod b) 504 ure in pod c) 756 ur.

Čas, označen pod I., II., III. in IV., velja za kotle preproste konstrukcije, ki ne drže več nego 40 litrov. Ako drži več, se določi zgoraj označeni čas v razmerju proti prostornini kotlov; za osnovo se računi kotel s 4 litri.

To velja tudi za lastni proizvod onih, ki točijo ali prodajajo alkoholne tekočine (žganje, špirit, vino in pivo) na debelo ali na drobno.

Iz lastnih proizvodov se sme kuhati žganje dvakrat na leto.

Kmetijski svet.

Kmetijski minister Pucelj je podpisal uredbo o ustanovitvi kmetijskega sveta, ki bo v kmetijskem ministrstvu izvrševal enake posle, kakor gospodarski svet v trgovskem ministrstvu. Kmetijski svet bo obstojal iz 30 članov, od katerih volijo združne zveze in kmetijske organizacije 15, udruženje ekonomov in kmetijske fakultete v Beogradu in v Zagrebu po enega. Ostalih 12 članov imenuje minister.

Izvozne tarife za živino.

(Glej „Uradni list“ dež. vlade za Slovenijo od 25. junija 1921. št. 70.)

Razen konj belgijske in noriške pasme se dopušča tudi izvoz kontingenta 5000 lahkih konj, v katerega spada kontingent 2000 konj, za Grško, dovoljen z odločbo gospodarsko-financijskega komiteta ministrov z dne 16. aprila 1921.

Izvoz goved in bivolov se dopušča ne glede na spol, težo in starost, razen izvoza brejih krav in brejih junic.

Izvozna carina v dinarjih znaša za

konje in kobile:

- 1. belgijske in noriške pasme v starosti nad 3 leta po 400 D
- 2. žrebeta in mladi konji do 3 let belgijske in noriške pasme po 200 „
- 3. konji, kobile, mladi konji in žrebeta vseh drugih pasem in pasmin po 250 „

Goved in bivoli:

- 1. Živa za glavo po 250 „
- 2. Zaklana (očiščena in iz kože dejana) za glavo po 200 „

Prasiči:

- 1. Živi a) do 50 kg teže prosti
- b) nad 50 kg teže za glavo po 100 „
- 2. Zaklani in sveže prasičje meso za 100 kg po 50 „

Izdelki iz mesa:

- 1. Slanina, nasoljena suha in prekajena za 100 kg po 50 „
- 2. meso, nasoljeno in v razsolu, posušeno, prekajeno, s čimer vred se umevajo tudi gnjati in drugače konzervirano za 100 kg po 40 „
- 3. prasičja in gosja mast za 100 kg po 60 „
- 4. salame, razne klobasice, nadevano meso (švargle) in mortadele proste.

Ta odločba stopi v veljavo 16. junija 1921., njeno izvrševanje pa se nalaga generalni direkciji carin.

Za izvoz lahkih konj, katerih kontingent znaša 3000 glav (ker je ostalih 2000 konj namenjenih in dovoljenih izključno za Grško), se morajo zainteresirani obrniti s prošnjo na generalno direkcijo carin v Beogradu.

Kdor se hoče poslužiti izvoza lahkih konj, naj se takoj obrne na generalno direkcijo, kajti ko bo enkrat kontingent izčrpan, se nadaljnja dovoljenja ne bodo več izdajala.

URADNE VESTI.

RAZGLAS

o sprejemu gojenk v Kmetijsko-gospodinsko šolo Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

S 5. oktobrom 1921. se otvori dvajseti tečaj Gospodinske šole, ki bo trajal 11 mesecev.

Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopu poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično kuhanje, šivanje (ročno in strojno), pranje, likanje, živinoreja, mlekarstvo, vrtnarstvo itd. Gojenke se vežbajo v gospodinskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Tista, ki bo sprejeta v zavod, plača mesečno za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetlavo, t. j. sploh za vse 500 K.

Vsaka gojenka naj vzame s seboj v tečaj po možnosti naslednjo obleko in perilo: vsaj eno nedeljsko obleko, dve obleki za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, tri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, štiri srajce, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, štiri kuhinjske in dva navadna predpasnika. Nadalje perilo za posteljo: dva para rjuh in dve stari prevleki za blazine, 4 brisače, 3 servijete. Če ima katera več obleke, jo tudi lahko vzame s seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinsko šolo, morajo:

- 1. dovršiti 16. leto;
- 2. znati čitati, pisati in računati;
- 3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
- 4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, z navedbo, kakšnega stanu so starši in kakšen je njih sedanji glavni poklic, naj se pošljejo

vsaj do 15. avgusta 1921.

Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani.

Pri sprejemu deklet v Gospodinsko šolo se bo oziralo po možnosti na prošilke iz vseh slovenskih pokrajin, opomniti pa je, da je število gojenk posebno z ozirom na namen Gospodinske šole same le omejeno.

V Ljubljani, 10. julija 1921.

Ravnateljstvo Kmetijsko-gospodinske šole Kmetijske družbe za Slovenijo.

Ravnatelj: inž. R. Lah l. r.

Penudniki in kupci plemenske živine.

Pod tem naslovom Kmetijska družba za Slovenijo odslej naprej redno objavlja vse one lastnike plemenske živine, ki so pri volji plemensko živino prodati in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, s čemer je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglašati je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglasenec natančno prijavi svoj naslov, vrsto domače živali, njen spol, pasmo, starost, število l. t. d.

NAPRODAJ SO :

Bika montafonske pasme, 17 mesecev starega, ki je lepe rasti in krotek, proda Leopold Vidmar, Grilov hrib, p. Št. Rupert na Dolenjskem.

3 bika siye (algajske) pasme, enega 15 mesecev starega in dva enoletna proda oskrbništvo posestva Freudenau, pošta Apača.

Uradno glasilo Samostojnega konjerejskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

Uredniška priloga 13. štev. „Kmetovalca“ 1. 1921.

Deset zapovedi o vzgoji žrebet v prvem letu.

1. Pregovor slove: „Kobila ti da žrebe, konja pa moraš sam narediti“. Ta pregovor hoče reči, da je zelo važno, odbirati za pleme dobre kobile in žrebce, da pa to ni še vse, ampak da je od tebe odvisno, da vzgojiš iz lepega žrebeta tudi lepega konja. Če imaš še tako lepo in za pleme sposobno žrebe, s slabo vzrejo ga lahko popolnoma pokvariš.

2. Vzreja žrebetova se ne prične z dnevom, kadar ga kobila stori, ampak že ob času, ko je še v maternem životu. Le če dobro in pravilno ravnaš s kobilo, ti stori lepo žrebe. Po nekaterih naših krajih, zlasti na Gorenjskem, delajo pozimi tako silno z brejimi kobilami, da skote potem medla žrebeta, ki največkrat kmalu poginejo, če kobila ni morda že poprej izvrгла. Dvajset gol-dinarjev, ki so jih prislužili z delom, potem petkrat izgube, ker niso odredili žrebeta.

3. Posebno skrb imej ob porodu. Kadar se kobili bliža čas, imej vedno blizu izkušenega človeka, ki pomaga, če je treba. Kobili nastelji dobro in mehko. Potrebno ni, siliti kobilo k porodu, zlasti ne daj prezgodaj predreti mehurja, ki dela pot mladčcu. Če je pa mehur prezgodaj počil in se kobila težko ožrebi, moči ji dotične dele z gorkim mlekom. Najbolje je, da mehur sam počí.

4. Mladiča je počasi vun vleči in le takrat, kadar ima kobila popadke. Kadar je že glava zunaj, zlasti počasi vleci, da se popkova vez ne odtrga prekratkó; to ima lahko zle posledice.

5. Posebno pazi na popek. Če se popkova vez ni odtrgala sama, odreži jo mladčcu 6 do 8 centimetrov od trebuha in jo podveži s prav čistim, širokim in mehkim trakom. Če popkovo vez podvežeš z umazanim trakom, lahko pritisne prisad, ki je zelo nevaren. Popek bodi vedno snažen, in če je le mogoče, ga omivaj s karbolno vodo. Mnogo bolezni dobivajo žrebeta zaradi nesnage na popku, zlasti se vnamajo členi, pljuča, oči in možgani.

6. Po porodu odrigni kobilo dosuhega. Če posteljica ne gre od kobile v 24 do 36 urah, naj jo odstrani živino-zdravnik.

7. Mlezvo, t. j. prvo mleko po porodu, mora dobiti mladič, da si čreva očisti matrne smole.

8. Če je vreme, morata starka in mladič iti vsak dan na plano; ko kobila prične delati, naj jo mladič povsod spremlja koder je mogoče. Kadar mladič prične jesti, prični mu pokladati zdrobljenega ovsa.

9. Prvo leto žrebe najbolj rase. Dobra krma je zatorej v tem času nadvse važna.

10. Če se žrebe vsak dan ne pregiblje dosti, nikar ne misli, da si vzrediš dobrega konja. Žrebe, ki je vedno v hlevu, dobi mehke kosti in nizka kopita, ki le navzpred rasejo in bicelj vedno bolj k tlom tišče. Žrebe, ki živi vedno v hlevu, divja, kadar ga pripelješ na plano, semter-tja in se pri tem poškoduje ter dobi bolezni na kitah in v členih. Kadar je žrebe potno, glej, da se ne prehladi.

Strelna gniloba in kopitni rak.

(Iz knjige „Podkovstvo“, spisal živinozdravnik L. Tepina.)

Razpadanje strele vsled gnitja površne rožene plasti, imenujemo strelno gnilobo.

Strelna gniloba je jako pogosta kopitna bolezen, ki jo opazimo včasih samo na posameznih, včasih pa na vseh štirih nogah naenkrat.

Nekdanje naziranje, da je strelna gniloba posledica notranjih bolezni, nekako čiščenje krvi, se je izkazalo po novejših preiskavah za popolnoma napačno. Gotovo je sicer, da so nekateri konji (s slabim rogom) in nekatera kopita (stisnjena) bolj podvržena strelni gnilobi, vendar si moramo razlagati strelno gnilobo vedno le kot posledico izključno vnanjih vplivov.

Kot taki pridejo v poštev: nesnaga, nezadostno gibanje na prostem in vse slabe posledice podkovanja, vsled katerega se kopitom trajno onemogoči prepotrebno dotikanje z zemljo. Splošno znano je, da zadnja kopita mnogo pogosteje obole na strelni gnilobi nego sprednja, ker pridejo vedno bolj v dotiko z mokroto (gnojnica) nego ona. Kot nadaljnji vzrok je navesti nezadostno snaženje kopit vobče in površno porezovanje strele, s katerim se ne odstrani vsega prhljivega roga. V majhnih razpokah in špranjah, razpadlih, površnih roženih plasteh, se zbira mokrota in druga nesnaga, ki začne najprej sama gniti, pozneje se pa razširi gniloba tudi na zdravi rog strele. Najlažje pa obole na strelni gnilobi ozka, stisnjena in napolstisnjena kopita, vsled preslabe prehrane s krvjo in ker je globoko ležečo streló itak težko snažiti, naravno snaženje po dotiki z zemljo, je pa skoro izključeno.

Znaki strelne gnilobe so sledeči: Navadno se zapazi najprej v strelni jamici smrdečo, mazasto tekočino, temnosive barve. Rog je razpokan ali cunjasto raztrgan. V špranjah in duplinah razpadlega roga se zbira preje omenjeni mazast izloček, gnitje se širi po strelí dalje, spodkopava roženo plast, tako da s časom rožena strela popolnoma odstopi od žilnate. Strela postaja vedno manjša in manjša, kopito pa ožje. Tako pospešuje strelna gniloba postanek ozkih, oziroma stisnjenih kopit. Dokler je strela še pokrita z rogom, konj ne šepa, čimbolj pa rožena strela razpada, tem večkrat se pojavi šepanje, ker občuti konj vsak pritisek na žilnato streló, ki jo tudi večkrat rani. Take rane, kakor vse rane na kopitu sploh, zlasti najmanjše, ki jih najtežje opazimo, so posebno nevarne. V zemlji se namreč skoro povsod nahaja kužilo mrtvičnega krča (tudi gobčni, veliki ali občni krč imenovanega) in nič lažjega ni, kakor da pride kužilo po teh majhnih ranah v kri. Zaraditega se morajo vse kopitne rane posebno po zakovanju, podplatnih vbodih in na strelí, tako skrbno čistiti in razkuževati.

Če se gnitje razširi celo na pête, se mu navadno pridruži trajno vnetje svitkovega obrobka. Kot posledico tega vnetja opazamo na roženi steni kolobarčaste obronke, ki potekajo povprek ob roženi steni, od svitka proti petam.

Posledica strelne gnilobe je v prvi vrsti postanek stisnjenih kopit, v drugi vrsti pa pospešuje tako razpadla in razrušena strela razvoj najnevarnejše kopitne bolezni: kopitnega raka.

Ozdravljenje strelne gnilobe se ravna predvsem po obliki kopita. Pravilna kopita, ki so obolela na tej bolezni, ozdravijo mnogo lažje, pa tudi hitreje, nego nepravilna. Strelno gnilobo nepravilnih, predvsem stisnjenih kopit, je mogoče ozdraviti le tedaj, če se najprej popravi obliko kopita.

Ozdravljenje strelne gnilobe se prične najprej s temeljitim snaženjem razpadle strele. Celo kopito je oprati s toplo 2% lizolovo ali kreolinovo raztopino, ves ločeni rog do tja, kjer kaže trdno zvezo v celoti, porezati oziroma postriči. Tako osnažena strela se spira s pomočjo trde krtače z 2—4% kreolinovo raztopino, ali pomaže vsak dan z 10% raztopino modre ali zelene galice, ali pa se zatlačijo strelne jamice s predivnimi svaljki, namočenimi v eni izmed imenovanih tekočin. Tudi zaprašnje osnaženih in spranih špranj s sušičnimi praški, kakor: prašek hrastove skorje, prašek iz lesnega oglja ali pa mešanice enakih delov imenovanih praškov žganega galuna ali modre galice navadno dobro učinkuje. Priporočajo pa tudi namazati osnaženo in skrbno povezano strela z lesnim katranom. Konja, ki ima razširjeno strelno gnilobo, je podkovati s pokrito podkvijo. Da mora stati konj kolikor mogoče na suhem, in da je potem, ko je strelina gniloba ozdravljena, skrbeti za snago kopita, da se ne ponovi, je samoobsebi umljivo.

Kopitni rak se začne navadno na strelji in obstoji v tem, da se roženica kopitne usnjice (žilnate strele in podplata) prične bohotno razraščati in napravlja bradavičaste izrastke. Površna plast teh bradavičastih izrastkov razpada in se pretvarja v mehko, mazasto in smrdečo, sivorumenkasto prevlako, ki pokriva oboleli del kopita. Dasi nima ta bolezen z boleznijo, ki jo vobče imenujemo „rak“, ničesar skupnega, so jo vendar, najbrže vsled trdovratne tvorbe vedno novih izrastkov, nazvali „rak“.

Kaj je pravzaprav vzrok tej bolezni, še dandanes ni dognano. Trdijo celo in navajajo dokaze za to, da je bolezen nalezljiva. Gotovo pa je, da jo zelo pospešuje zanemarjanje kopit, tako glede snage, še bolj pa odlašanje s prekovanjem. Če se namreč konja pravočasno ne prekuje, tudi kopita, zlasti podplata in strele na noben način ni mogoče v resnici zadostno osnažiti. Stari rog na podplatu in strelji se razpoka. V zelo ozkih in razmeroma zelo globokih razpokah in špranjah se zbira razna nesnaga, rog prične gniti in razpadati. Izločki spodjedajo rog, ki se loči od žilnatih delov, dražijo kopitno usnjico, ki se prične bujno razraščati in je kot taka še bolj dostopna in dovzetna za vse škodljive vplive. Bolezen se navadno začneja ob strelji, t. j. v eni izmed strelnih jamic, in jo je spočetka prav lahko prezreti. V začetku se rog omehča, postane prav lahko svetlejši in je največkrat od žilnatih delov odločen. S časom tudi ta rog odpade ali razpade, mehka, zatekla, na površju raskava, s smrdečo, mazasto prevlako prevlečena strela je jasno vidna.

Polagoma se razširi bolezen na podplat in odtod na steno. Rog podplata in stene se odloči in odstopi. Če bolezen že dolgo traja, je stena ločena včasih celo do svitka. Na podplatu tako obolelega konja opazimo polno mehkih, na površju le s prav tenko roženo plastjo pokritih, večjih in manjših bradavic, ki prerezane močno krvavijo. Izpočetka konj ne šepa; čimbolj je pa bolezen razširjena, tem večkrat in tem bolj konj šepa, ker občuti na mehkem podplatu in strelji vsak pritisk in ga vsaka kolikaj ostra reč rani.

Bolezen je dolgotrajna in se navadno zelo počasi razvija, tako da se obolelega konja lahko prav dolgo uporabljaja za delo, dasi pride slednjič, če se ga ne ozdravlja, ob nogo.

Po opisanih izpremehah kopitnega raka ni težko spoznati; ozdravljenje je pa vedno kočljiva stvar. Primerno ugodno je presojati bolezen v začetku, če je obolela samo ena noga, če je konj miren, mlad in vobče zdrav. Kakorhitro pa oboli več nog, tedaj je bolezen vedno že razširjena in če je poleg tega tudi še konj star, je uspešen izid zdravljenja kolikor toliko dvomljiv. Kakor je bolezen samasebi dolgotrajna, tako dolgotrajno je navadno tudi zdravljenje. Včasih kljubuje bolezen vsem poskusom zdravljenja; nobeno zdravilo ne kaže zadovoljivega učinka, dasi se bolezen slednjič le obrne na bolje. Zato je tudi v najlažjih slučajih silno težko preceniti, kako dolgo bo zdravljenje trajalo.

Zdravil, ki so se uporabljala in se še priporočajo za zdravljenje kopitnega raka, je nebroj. Skoro vsa razkužujoča, sušična in razjedajoča sredstva so se že uporabljala in se v tej ali oni obliki še dandanes priporočajo. Vendar se mora po dosedanjih skušnjah reči, da je pričakovati še največ uspeha od zdravljenja operativnim potom, t. j. da se z nožem odstrani ves odstoplj ločeni rog in vse izrastke tja do zdravega. Skrbno napravljena obveza, ki primerno tišči na žilnate dele, je drugi pogoj učinkovitega zdravljenja. Glede zdravil so vsi, ki so se obsežno z zdravljenjem kopitnega raka bavili, edini v tem, da ga ni zdravila, ki bi vselej pomagalo, temveč da je v vsakem slučaju posebej presoditi, kakšno zdravilo kaže uporabljati. To presoditi in izbirati je pa naloga živinozdravnika, kateremu bi se naj vedno poverilo zdravljenje kopitnega raka. Dolžnost kovača pa je, posestnika na nevarnost bolezni opozoriti.

Potreba dobrih pašnikov za žrebeta.

Primanjkanje pašnikov kakor dobrih hlevov škoduje vsem domačim živalim, najbolj pa konjem in med temi žrebetom. Konj je že od narave namenjen za prostost, za delo, v bivanje na prostem; njemu torej temni, nesnažni hlevi najmanj ugajajo. Največ trpe žrebeta. Kmet za vse druge domače živali bolj skrbi kakor za konje, ker mu koristijo z različnim; z mlekom, z mesom, z delom, z mladiči; reja, krma, postrežba se bolje izplača kakor pri reji konj, tem manj tamkaj, kjer se redijo slabe konjske pasme, se vzreja slaboten, nepravilno rasel zarod. Posledica tega je, da se zboljšujejo hlevi za goved in svinje, dočim se hlevi za konje zanemarjajo. Kje je v konjskih hlevih svetloba, kje čist zrak, snažnost? V konjskih hlevih vidimo le temoto in nesnažnost ter občutimo vlažnost in soparico. Oken ni ali so premajhna; šipe so razbite ter s slamo nadomeščene, vsled česar je hlev še temnejši. Stene, strop, priprave za krmljenje so v pajčevinah, zračnih priprav popolnoma pogrešamo. Na snaženje konj — izvzemši delovnih — se nič ne gleda, najmanj pa pri žrebetih. Žrebeta so zaprta v majhnih, temnih prostorih, stoje v gnojnici; duh je neznošen, in vendar je žrebe primorano leto in dan tu bivati. Kako naj se potem dobro razvija? Vsaka žival, vsaka rastlina potrebuje svetlobe, svežega zraka; istotako žrebe, in to v obilni meri v hlevu, pa tudi na prostem. Za pravičen razvoj žrebet je razen ugodnih razmer v hlevu neobhodno potrebno bivanje na prostem, na pašnikih. Na pašnikih se žrebeta zadostno izprehodijo, vsi členi in mišice se neprenehoma zadostno pregibljujejo, žival uživa zdrav zrak, uživa zdravo, redilno in lahko prebavno

krmo. Krmo pobirajo žrebeta od tal, zravnava se jim hrbet, krepijo se kite, členi postajajo suhi, rog rase pravilno in ostane zdrav, kakor ostane zdravo vse telo: žival se krepí.

Da pa bo razvoj na pašnikih obilen, je treba skrbeti za ugodne razmere. Pašniki naj hodijo po možnosti skupni za več žrebet, ker je tako nadzorstvo lažje in krmiljenje cenejše. Pogrešati ne smemo sence, torej ne košatih dreves. Lega pašnikov naj bo visoka; pašniki morajo biti suhi, bogati dobrih, sladkih zelišč. Tudi dobre vode ne sme manjkati. Neugodni so nizko ležeči, mokri, močvirnati pašniki. S pašniki v zvezi mora biti hlev ali mora na njih biti vsaj dovolj velika lesena uta, kjer so žrebeta lahko čez noč, v dežju in med nevihto. Tu se jim polaga tudi seno in oves, ki ga žrebe ne sme pogrešati. Kdor žrebetom ne daje ovsa, naj opusti konjerejo, ker bo redil le konje za cigane; trud skozi leta, pokrmiljena hrana se ne poplača. Oves napravlja močne kosti, konji hitreje rasejo, paša pa povzroča njih krepkost, pravilno rast ter zdravje. Le pod temi pogoji bomo vzgajali konje, katerih skupiček bo, četudi šele po preteku 3—4 let, tolik, da nam poplača vso skrb, delo in krmo. Posledica dobrih pašnikov bo večja pozornost za konjerejo, vcepi se nam ljubezen do konj, zboljšali se bodo hlevi. Eno bo podpiralo drugo; vse le na korist kmeta konjerejca.

Skrb za vprežno opravo.

Če hočemo, da se nam vprežna opravo dolgo časa vzdrži porabna, moramo nanjo zelo paziti in jo držati v takem stanju, da se nam ne pokvari. Tisto malo dela, ki ga pri tem imamo, nam bo dobro poplačano že s tem, da si prihranimo popravila in prehitro uničenje tega danes tako dragega materiala.

Predvsem je treba imeti opravo v redu in skrbeti za snago. Če se opravo pri delu le samo zapraši, je umestno, da jo po delu takoj obrišemo, da prah ne najeda zlasti usnjatih delov. Ker se živali pri napornejšem delu močno potijo, je slednjič njih opravo na oni strani, ki se dotika života in vratu, mokra. Znoj pa zelo neugodno vpliva na usnje in blazine, ki se sčasoma z njim prepojijo, otrdijo in postanejo preperle. Ti trdi deli pa drgnejo in žulijo živali ter jim povzročajo bolečine. Vsak dober gospodar bo z oznojeno opravo postopal sledeče: Takoj ko sname tako mokro opravo s konj, vzame gobico, jo namoči v vodi in spere z njo oznojene dele. Med spiranjem znoja je treba gobico večkrat izprati v kolikor mogoče čisti vodi. Nato pustimo, da se opravo posuši v senci.

Še bolj škodljivo je, če se opravo zmoči in oblati. V tem slučaju ne smemo čakati, da se usnje posuši, ampak moramo takoj sprati nesnago z nje. To se izvrši z mokro cunjjo. Vse oprane dele je treba takoj na to dobro obrisati s suho cunjjo in posušiti, toda ne na solne.

Spiranje opravo v vodi ali celo morda v napajalnem koritu in kar z roko, nikakor ni na korist blazinam, niti usnju; tako ravnanje spričuje neizmerno zanikernost gospodarjevo. Marsikdo skuša tako zanikerno ravnanje opravičiti sam pred seboj, češ: hlapec je tako neroden, on je tista zanikerna duša. Le položimo roko na srce in priznajmo odkrito, da bi si hlapec ne upal tako delati, če bi bil gospodar strog in natančen ter bi nadzoroval njegova dela. Zanikerni hlapci so mogoči samo pri zanikernih gospodarjih.

Ko je treba usnje pri opravi počrniti, tedaj je najprej s kako gladko rečjo pogladiti in zravnati vse gubance, potem pa prav natančno namazati s črnolom, ki je nalašč za to pripravljeno. Na vsak način je velika napaka črniti

opravo z blestilom za čevlje, zlasti ono dele, ki se večkrat napenjajo, n. pr. razne jermene, vojke itd. To blestilo napravi usnje nekako trdo, ki obenem tudi rado poka, se lušči, seka in trga.

Ravno tako je skrbeti, da kovinasti deli ne porjavijo, zlasti ne brzde. Če se kak del opravo ne bo dolgo časa rabil, naj se primerno hrani; zlasti je paziti, da se železja ne izobesi mokrega, ampak ga je treba prej dobro obrisati in osušiti. Dasi je železje zbrisano, vseeno pride lahko nanj vlaga in zračni kisik se začne z njim spajati, železo se okisuje, rjavi. Če ga hočemo obvarovati pred njo, ga moramo namazati s kako tvarino, ki ne dopušča vlagi in zraku dostopa do železa. To dosežemo s petrolejem, z oljem ali s kako mastjo.

Kdor hoče svojo vprežno opravo dolgo ohraniti trpežno, naj skrbno pazi, da bo vedno v redu, suha in shranjena v primernih prostorih.

Dirka konj v Št. Jerneju.

„Ni lepšega ptiča, kot je petelin,
ni lepšega kraja, kot je Šentjern.“

Ta stara narodna prislovica upravičeno opeva lepoto Šentjernejske ravnine. 16 km od Novega mesta leži ob državni cesti Ljubljana - Zagreb prijazna vas, podobna Št. Vidu nad Ljubljano, ob pričetku krške ravnine.

Ker ima okolica obilo izvrstnih pašnikov, vse v ravnini, je naravno, da se ljudstvo tu peča kaj uspešno s konjerejo lahke, toplokrvne pasme. Fara Št. Jernej, kjer sta dve občini, Št. Jernej in Orehovica, ima nad tisoč konj. Vsakoletno premovalje konj pa kaže, da imamo tu kaj lep material, ki ga s hvalevredno vnemo skuša še izboljšati „Konjerejski odsek I. Kmetijske družbe v Ljubljani“, ki mu danes načeljuje g. Fran Zupančič iz Rakovnika.

Da se pa preprostemu kmetu Dolenjcu vcepi še večja vnema za konjerejo, ustanovilo se je lani „Dirkalno in jahalno društvo v Št. Jerneju“, ki je letos priredilo svojo II. dirko konj z vozili in jahanjem, ki je ob ogromni udeležbi preprostega naroda (nad 3000!) in inteligence iz vseh večjih krajev Dolenjskega in Ljubljane kaj lepo izpadla.

Za prireditve te dirke se je posebno trudil predsednik društva, g. J. Brulc, pos. v Št. Jerneju, ki mu je pomagal ves društveni odbor. Tehnično razvrstitev pa je vodil g. podpolkovnik Ravnihar, poveljnik državne žrebčarne z podrejenim mu moštvom.

Dirko so počastili s svojo navzočnostjo gg. poverjenik za kmetijstvo Fr. Demšar, dvorni svetnik dr. Vrtačnik, okrajna glavarja Svetec in dr. Vončina, ravnatelj Kmetijske šole inž. Vedernjak, višji vin. nadzor, B. Skaličy in še mnogo druge gospode.

Take dirke so se vršile že pred 30. leti vsako leto sredi septembra, ki pa so prenehale leta 1902., ker so izostale razne subvencije in se merodajni faktorji niso več tako interesirali, kakor bi pač bilo treba to za povzdigo konjereje. — Šele lansko leto se je ta šport po prizadevanju g. J. Brulca zopet oživel in upamo, da se bodo odsedaj zopet vsako leto prirejale tako lepe dirke, kakor je bila letošnja.

Rezultati letošnje dirke so sledeči:

I. za 3 - 4 letne konje: Prijavljenih 4, od teh 1. Mencin Alojzij iz Drame, 2. Krevs Ant., Prečna, 3. Šebela Ant., Št. Jernej, 4. Fr. Rebselj, Št. Jakob.

II. za 5 - 10 letne konje: Prijavljenih 7, od teh 1. Bobič Jan., Gradišče, 2. Furar Franc, Šmalčja vas, 3. Bon Vinko, Krško, 4. Luzar Fr., Groblje 12.

III. za čez 10 let stare konje: Prijavljenih 11. 1. Springer Anton, Mirna peč, 2. Krhne Ign., Mihovica, 3. Mevželj Franc, Mokronog, 4. Koprivnik Franc, Vel. vas.

IV. Dvovprežna dirka za vse konje, ki so last kmetov. Prijavljenih 7. 1. Bobič Janez, Gradišče, 2. Mevželj Janez, Mokronog, 3. Krevs Anton, Prečna, 4. Bon Vinko, Krško.

V. Jahalna dirka. Prijavljenih 12. 1. Blažič Franc, Ždinja vas, 2. Brulc Jožef, Št. Jernej, 3. Krevs Anton, Prečna, 4. Sbilj Mar., Mokronog.

Nadučitelj Karol Trost, tajnik Dirk. društva.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Vprašanje 52. Imam konja, ki se je nalezel uši. Poskušam vsa mogoča sredstva, pa ne morem uničiti te golazni. **Kako uničim uši pri konju?** (S. L. v P.)

Odgovor: Uši zležejo svoja jajca, ki jih imenujemo gnide, na konjsko dlako, same se pa najraje nahajajo na hrbtu, na korenini repa in na vratu konja. Hranijo se s konjsko krvjo, vsled česar ušivi konji ne morejo nikdar povoljno uspevati. Konjske uši preganjamo z različnimi sredstvi. Nabolj znana sta teloh in tobak, dalje lizol, kreozot in oljnati eterični balzami. Najhitrejši in najzanesljivejši zdravilo proti vsem živinskim ušem pa je mazilo iz živega srebra, ki ga dobimo v lekarni. Rabiti pa ga smemo le tedaj, če moremo prepričati, da se žival ne liže, kajti je zelo strupeno. Dobro sredstvo je tudi mešanica enakih delov olja, špirta in petroleja. 3—5 % lizolova ali kreolinova raztopina prežene ravnotako uši. Pri tem moramo dobro očistiti tudi vse one stvari, ki prihajajo v dotiko z ušivim konjem. Ko smo žival namazali s temi sredstvi, moramo jo najkasneje drugega dne temeljito oprati z milovo vodo in lugom. Ko je dlaka še vlažna, jo potrosimo z lesnim pepelom ter jo s krtačo dobro obrabamo. Naravno je, da moramo konja pri tem zdravljenju dobro krmiti, snažiti in mu pokladati čisto steljo. S tem početjem uničimo le uši, medtem ko ostanejo gnide še vedno žive. Vsled tega moramo po 4—5 dneh to zdravljenje ponoviti, da zamorimo uši, ki so se medtem izlezele iz gnid. To delo napravimo tri- do štirikrat, in če smo ga vsakokrat temeljito izvršili, smemo upati, da uši popolnoma izginejo. Vendar je pa treba potem konja še večkrat natanko pregledati, če se ni morda kje zaredila nova zalega te golazni.

Vprašanje 56. Moja kobila ima to grdo lastnost, da, kjer se ustavi, grize omet in stene ali prst. Oves žre že rada, sena pa ne mara posebno. Vedno je mršava ter se nikakor noče zrediti. Zdi se mi tudi, da te napake podeduje po nji njeno žrebe. **Kako odvadim konja, da ne bo grizel omet?** (I. K. v Ž.)

Odgovor: Vzroki tej bolezni pri konjih so lahko različni. Kronična bolezen v želodcu, nesnažni hlevi ali slabo oskrbovanje in čiščenje konj, slaba, kislá kрма in slednjič razvada. Vaši kobili pokladajte boljša krmila, namesto slabega sena, dobro deteljo in primerno množino ovsá. Krmí prímešajte nekaj klajnega apna (po eno žličico na vsako krmiljenje), ki ga dobite pri Kmetijski družbi po 12 do 14 K kilogram. Zelo verjetno je, da tiči vzrok te bolezni pri Vaši kobili v slabi kakovosti sena, ki bo najbrže z močvirnatih tal. V tem slučaju Vam svetujemo, gnojiti take slabe travnike s kostno moko in kajnitom, še boljše je, ako tudi z apnovim dušikom, vsled česar boste dobili večjo množino prvovrstnega sena. S tem bo odpadla tudi ta bolezen pri Vaši kobili. Žrebe se je te razvade oprijelo od kobile, ker njo vidi tako ravnati. Tudi njemu morate pokladati nekaj klajnega apna, seveda v manjši množini.

KONJEREJSKE VESTI.

Poverjeništvu za kmetijstvo namerava nakupiti o priliki premovanj na Kranjskem in Štajerskem letošnje žrebičke in

starejše žrebece toplokrvne pasme za državno žrebetišče. Ozi- ralo se bo le na prvovrstna žrebeta z dokazanim rodóm, nakar se konjerejci opozarjajo ter vabijo, da se polnoštevilno udeležé premovanj.

URADNE VESTI KONJEREJSKEGA ODSEKA.

ODBOROVA SEJA

Konjerejskega odseka 1, Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani, 4. julija 1921.

Predsednik Zupančič, pozdravivši navzoče, zlasti gg. vlad. svetnika A. Pavlina in podpolk. Ravniharja, je otvoril sejo ter poročal, da so se na željo gorenjskih konjerejcev izvršila premovanja v Bohinjski Bistrici, Lescah in v Kranju še pred odgonom v planine. Pregledani konjski material v Lescah in v Kranju je bil zadovoljiv, zlasti plemenske kobile, ne tako v Bohinjski Bistrici.

Zapisnik zadnje seje se je prečital in odobril.

Za premovanja po Dolenjskem so se določili odborniki v premovalne komisije ter se je sklenilo, da se premovanje v Starem trgu pri Ložu prične šele ob dvanajstih dopoldne.

Istotako so bili določeni odborniki, ki se udeležé premovanj, ki jih priredi odsek 2.

Načrt, vsebujoč predpise za porabo licencovanih žrebcev za plemenjenje, ki ga je predložilo poverjeništvu za kmetijstvo odseku v izjavo, se je vzel na znanje s sklepom, da se poverjeništvu naprosi, da § 13. izpremeni v toliko, da se stekajo morebitne globe v zaklad za povzdigo živinoreje, čim se ta pri občinah ustanovi, dotlej pa, kakor ta paragraf sedaj določa, v ubožni zaklad občin.

Ker se ima veleposestvo g. E. Bachler v Račjem, na katerem se namerava ustanoviti drž. kobilarno, razlastiti ter se v ta namen vrši krajevni ogled, ki ga je odredil okrožni agrarni urad v Mariboru, je odsek sklenil, da se na povabilo agrarnega urada udeleži ogleda po dveh zastopnikih.

Odsek je sklenil priporočiti predlog drž. žrebčarne za vzrejo žrebcev v drž. žrebetiščih, poverjeništvu za kmetijstvo v sprejem s prošnjo, da poverjeništvu to podjetje po možnosti tudi gmotno podpra.

Po poročilu odbornika Jana, oskrbniki državnih žrebcev vsled visokih cen kreme, zlasti ovsá, pri dosednji subvenciji ne bodo mogli več nadalje vzdrževati ter preti nevarnost, da njih oskrbo odpovedo. Zato se je sklenilo, poverjeništvu za kmetijstvo predlagati, da se subvencija zviša, oziroma da se da namesto onim oskrbnikom, ki bi to želeli, odgovorno množino ovsá brezplačno.

Ker ni gotovo, če bo moglo poverjeništvu za kmetijstvo za premovanja potrebni denarni znesek pravočasno nakazati, se je sklenilo, poslati dva odsekova zastopnika k poverjeništvu, da posredujeta zaradi nakazila denarja, potrebnega za premovanja. (Poverjeništvu je odsekovima zastopnikoma zagotovilo da bo potrebno svoto izposlovalo.)

Slednjič se je sklenilo naprositi Kmetijsko družbo za Slovenijo, da prepusti odseku potrebno množino plaket, ki naj jih dobe vsi lastniki premovanih konj. V krajih, kjer so se premovanja že vršila, naj bi dobili lastniki premovanih konj te plakete naknadno.

Zaradi morebitne premestitve dveh mrzlokrvnih žrebcev s postaje na Vrhniki v Log k zasebnemu oskrbniku, se bodo vršili še tozadevni dogovori med oskrbnikom in državno žrebčarno.

Potem, ko je predsednik na vprašanje odbornika Grada pojasnil, da je zadeva g. vet. maj. Rebernaka vsled neuspešnih spravnih oz. poravnalnih poskusov na isti mrtvi točki kakor je bila in ko se je ugotovilo, da je poročilo o seji z dne 29. III. t. l. v 3. številki „Konjerejca“ točno, je predsednik sejo zaključil.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 K na leto. Posamezna številka stane krono.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inzerat na pol strani 600 K, na 1/4 strani 300 K, na 1/8 strani 150 K, na 1/16 strani 100 K, na 1/32 strani 50 K. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 80 vin, najmanj pa skupaj 12 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg številka 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 13. Ljubljana 15. julija 1921 Letnik XXXVIII.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati dve kroni v denarji ali zornikan najmanj pa skupaj K 20—sicer se naznanila ne objavijo.

Up-svništvo ne prevzame posredovanja.

Mlinske kamne, sekane iz najboljšje bele, ostre 10 to 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pisмено garancijo. Leskovek Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurij ob lužni železnici pri Celju. 63

Prporočata se trvdka Josp Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7. Edina tovarniška zaloga najboljših živalnih strojev za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam se dobijo vsi posamezni deli za živalne stroje in kolosa, potrebšline za gospodinjstvo, krojače, čevljarje in sedlarje. 104

Pšenično moko, koruzo, oves in otrobe se dobi vedno po najnižji ceni v trgovini J. M. Kranjc (pro) Bučar) Vrhnika.

Vodovodne cevi črne in pocinkane v vseh dimenzijah dobavlja takoj po znižanih ceni, železnina, A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška c. 11. 235

Proda se bencin motor 6 H. P. stoječ na vozu s cirkularno žago pripraven tudi za poljska dela. Vpraša se A. Drame, Ljubljana, Zabjek, 2/11. 240

Sodarska zadruga v Tacnuju, p. Št. Vid nad Ljubljano nudi vsako hrmane in transportne po najnižjih dnevni cenah. 243

Lep, močan brek, pokrit, za 8 do 10 oseb, pripraven za večjo obitelj ali za kako hotelsko podjetje je ugodno naprodaj. Vprašati je pri upravništvu »Kmetovalca«, 244

Štorjo za stroje **Morsko travo** 1. a kg m² po K 4. **Žico, žičnike, žične plošče** za postelje in druge potrebšline nudi železnina A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška c. 21. 245

Dobra in tečna krma so odpadki od semenske detelje, katero ima v zalogi trvdka Viljem Steinhert, Ljubljana. 247

Proda se malo kmečko posestvo v bližini Novega mesta. Pojasnila daje Janez Udovč, Regerča vas št. 13., p. Novo mesto. 257

Trgovska hiša v Ljubljani na prometnem mestu, dvo in pol nadstropna v kateri se nahaja dobro vpeljana trgovina kolonijalnega blaga, se proda ali zamenja za lepo arandirano posestvo. Naslov pove iz priljaznosti proti znamki za odgovor upravništvu »Kmetovalca« pod št. 254

Manjšo, lepo hišo ali vilo z večjim stanovanjem ki bi bilo v kratkem za prevzeti, kupim ali zamenjam za svojo lično vilo (cvetlični vrt, sadovnjak in velika njiva) na Bledu. Eventuelno vzamem v najem večje stanovanje blizu večjega mesta. Ceno, podrobnosti pod »Brez otrok« na upravništvu lista. 255

Proda se malo posestvo z vsemi potrebnimi skimi poslopi. Meri do 6 orlov rodovitne zemlje, vse v ravnini. Prodaja bo 31. julija na licu mesta v Brežicah, 5 minut od kolodvoja pri Brežicah. Pogoji se izvejo vsak dan pri Zor-o-tu na k. ledvoru v Brežicah. 260

Mlatilnica z dvema čistilnikoma, bencin-motor in lokomobila je naprodaj. Ogleda se pri Antonu Kremžarju, Št. Vid nad Ljubljano. 261

Prodajam plug z železno desko, 2 brane, 4 močna kolosa 8 cm široka in e nosilec (trgati) za ca. voz. Vse že rabljeno a v dobrem stanju, ogleda se pri Josipu Černe-tu, Zgoranja Siska 39. 262

Cvetna spomlad 200, Maribor. Pisno pod tem naslovom oddano, pošta kot nedvignjeno vrnila. Srčno prosim ponovne korespondence na »Kmetovalca« pod »Vesna 300«. 263

Ženitna ponudba. Mladenič, ekonom, s premoženjem do 400.000 kron se želi priženiti na kako večjo kmetijo v prometnem kraju. Ponudbe na upravni tvo »Kmetovalca« pod št. 400. 264

Išče se gospodična, pridna, neomadeževana, poštna, vešča kuhanja, gospodinjstva in kmetijstva vajena, izobražena in iz ugledne rodbine za sam. prof. Dr., veleposestnika z nadmilijonskim imetjem v lepem gorenjskem kraju. Ponudbe z zanesljivimi podatki sprejema uprava lista. Dobra plača po dogovoru in dobra hrana. 265

Ržene rogljčke (črno zrje rži) kupi po najvišji ceni trvdka Tima Vladislavjevič, trgovina s scenom, Beograd. 266

24 hl. vina letnikov 1917, 1919 in 1920 ima na prodaj Plohl Franc. kmet v Sobotincih, pošta Močanjeci. Cena po dogovoru. 267

Provestno apno dobavlja iz postaje Kravjškogora vsako množino M. loš Regove, Jesenice. 268

Kravjega gnoja pet do šest vozov, zamenjam za dobro kravje seno ali za kake druge poljske pridelke. Križevniška ul. 8, II. nadstr. 269

Kolomaz najfinjšje kakovosti, plavajoče blago, je prišla po daljšem presledku zopet izdelovati trvdka Golob & Ko. tovarna kemičnih izdelkov na Viču pri Ljubljani. Dobi se začasno samo v sodih po okoli 200 kg. Cena 11 kron za 1 kilogram teža s sodom vred (brutto za netto) franco postaja Ljubljana, barva črna ali rumena. 270

Lepe vole stare tri leta, 900 kg teške prodaj Ignacij Lipovec posestnik na Podgradju pri Ljutomeru. 271

Bika za rejo, 18 mesecev starega, simodolske pesme prca da Karl Jeršič, Rudnik pri Ljubljani. 272

Rpavo, ki bo četrtič teletila koncem julija, teška 500 kg ima naprodaj za cepo po dogovoru Peter Porenta, Stara Loka 50, Školja Loka. 273

Vinometre »Bernadote« — Asbeste bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sode bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1. ☉

Rupujemo suhe gobe,

priporočamo pa vse vrste semen za poljeje in jeseni! Sever & Komp. Ljubljana Wolfova ulica številka 15. 231

Dve telci čez leto stare dam v rejo. Ivan Podboj, sv. Petra cesta 95, Ljubljana. 274

Prodaj konja, 3 leta starega in en težak voz za par konj po nizki ceni. Ropret Marija, Bohinjska Bata. 275

Prodaj kravo radi pomajnkajna krme, ki bode v petih tednih sedmič teletila. Franc Bezljaj, Preska, p. Medvode. 281

Hlode, trame in gozdne parcele

kupuje 280

Lesna družba ILIRIJA,
LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8,
pred Sodnijo.

Vabilo

k

občnemu zboru

ljudske hranilnice in posojilnice
v Černomlju

dne 24. julija 1921 ob 9. uri dop.

DNEVNI RED: 63

1. Pregled in odobritev računov.
2. Volitev načelstva in nadzorstva.
3. Slučajnosti.

Črnomelj, 6. julija 1921.

Karl Kesobud, t. č. načelnik.

Pipe lesene

za vino (60)

vseh velikosti najboljše kakovosti od 10" do 18" R, kakortudi medene pipe za vodovod in vse druge potreščine nudi

A. SUŠNIK,
železnina
Zaloška c. 21,
Ljubljana.

Cene

smo znižali!

za češko
manufakturo,
Gospodarska
zveza,
Ljubljana.

Mlekarska zadruga v Prevojah
in za okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Vabilo

na

XVIII. redni občni zbor

ki se vril

v nedeljo, dne 7. avgusta 1921 ob
2. uri popoldne v zadruginih prostorih.

DNEVNI RED: 64

1. Nagovor predsednika.
2. Čitanje zapisnika prejšnjega občnega zbora.
3. Poročilo načelstva.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Potrđilo bilance za leto 1920.
6. Slučajnosti.

Predstojništvo.

Viničar

priden in pošten, s kolikor mogoče veliko delavskimi močmi se sprejme pod zelo ugodnimi pogoji za neko štiri joha veliko vinogradniško posestvo pri Mariboru. Ponudbe je nasloviti na:

Rihard Ogršeg,
vinograd Sturberg, pošta Pesnica ob
južni železnici. 46

Opekarna v Račju

prodaja najceneje zarezno in drugo strešno opeko, zidake, cevi za drenaže najbolje vrste.

(47)

Sodi

za vino, žganje, olje, mast, med, petrolej, za transport in shrambo ima vedno v zalogi vsako množino

Franjo Repič
sodarski mojster
Trnovo, Ljubljana

Istotam sprejemajo se v to struko spada oča pravila

Solidno delo!
Cene zmerne! Točna postrežba! 62

I Samo I

Z1

štiri krone

pošilja

Kmet. družba za Slov. v Ljubljani
ilustrirano knjižico

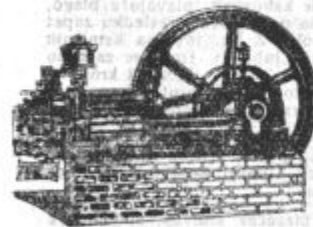
„Izrejevanje

„ matic“

ki je neobhodno potrebna vsakemu čeljarju.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika zaloga vseh vrstnih poljedelskih strojev

iz najslavitejših tovarn.
Zastopstvo za parno kočilo znanib tvornic „Walsla“.

Primešaj krmi Mastin!

V zmislu odloka deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. julija 1899, št. 10.595, ki mi ga je mestni magistrat ljublj. izporočil dne 9. julija 1899, št. 25.255, smejo dietično sredstvo **Mastin**, redilni prašek za prasice in za vsako živino, lekarnarji, trgovci, drogisti in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 3. avgusta 1900., mag. opr. št. 28.261.

Ako se Mastin pri Vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina K 50 poštnine prosto na dom. (3)

Mazilo zoper garje
(naftomazilo) uniči pri ljudeh garje, ušaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje. Pri živini uniči garje. 1 lonček po pošti K 15.—.

Lekarna Trnkóczy
Ljubljana, Slovenija. Zraven rotovka.

Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice

registrov. zadruga z neomejeno zavezo
v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti števil. 18.

Obrestuje hranilna vloga po 3% (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložalke.

Sprejema tudi vloga v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje ob dne vloga do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog nad 115.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1.200.000 kron.

Kmetijska družba za Slovenijo

priporoča udom

za spomladno gnojenje

iz svoje zaloga v Ljubljani

kajnit

kostno moko

surovo in razklejeno

superfosfat

apneni dušik

kalijeva sol

po izvornih cenah, ki so razvidne iz družbenih vesti tega lista. Tvornice so cene znatno zvišale, družba pa bo naročitve, ki jej pravočasno dohajajo,

še po starih cenah

izvršila. 10

Kmetovalci
ne zamudite prilike!

* Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Ajda, siva, semenska, lepo čiščeno grajsko blago po 8 kron kilogram, brez vreč.

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd. je zopet došel in se dobi v zaklopnih po 1 kilogram za 120 kron, pol kilograma za 70 kron, četrt kilograma za 40 kron, osminko kilograma za 25 kron, 50 gramov za 15 kron.

Apneni dušik po K 400— sto kilogramov.

Brusni kamni iz Bergame so pošli in vzaloga so ostali še domači umetni brusni kamni po 8 K komad.

Drevesne škropilnice na prevoz, razne kakovosti na izbero po različnih cenah.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zopern okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane 120 kron kilogram, poštnina in ovoj posebej.

Espartzeta, španska detelja, neluščena po 24 K kilogram.

Gnojilna štupa iz mezdre, ki vsebuje povprečno 8% dušika, po 260 K 100 kg z vrečami vred. To visokovredno gnojilno moko priporoča družba zlasti za gnojenje po njivah in vrtovih in sploh povsodi, kjer primanjkuje gnojnice.

Kose. Družba zopet oddaja udom kose iz dobrega štajerskega jekla, in sicer 65, 70 in 75 centimetrov dolge, takozvane „kranjske“ oblike. Cene kosam so sledeče 65 cm po 50 K, 70 cm po 52 K, 75 cm po 54 K komad.

Kostni superfosfat po 380 K sto kilogramov z vrečami vred. Kdor namerava letos gnojiti ajdi s superfosfatom, mora to gnojilo prav brez odloga naročiti, ker je zaloga le majhna in bo hitro razprodana. To sporočamo udom, da ne bo pritožb, če pozneje ne dobe blaga.

Lanene tropine, vsebuječe 38 do 40 odstotkov beljakovin in maščobe po K 500— sto kilogramov. Vreče so po 50 kilogramov in se ne računijo.

Poklajno apno, vsebuječe 38% fosforove kisline od koje je 80% po novi metodi Petermanovi citratno raztopne, je Kmetijska družba sedaj zopet kupila v inozemstvu. Tega prvovrstnega precipitiranega (ne žganega) krmilnega apna iz kosti pri nas dolgo let ni bilo dobiti, dočim so udje močno zanj povpraševali. Cena poklajnemu apnu je v izvornih vrečah, težkih 80 kg po 12 K kg. V manjših množinah, nad 20 kg po 13 K, pod 20 kg po 14 K kg. Za manjše pošiljave na zunan se še posebej zaračuni za vsako pošiljavo 28 K za poštnino, zavoj, vozni list itd. Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. Opozarjamo, da je poklajno apno nujno potreben dodatek h krmu, koeder krmila nimajo dovolj rudninskih snovi; zlasti fosforove kisline, in da precipitiranega poklajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi, a dragimi redilnimi štipami za živino.

Rafija, majunga extrissima, po K 38 kilogram.

Rafija, druge vrste po 26 K kilogram.

Razklejena kostna moka z 30—33 odstotki fosforove kisline v vrečah po 100 kilogramov z vrečami vred K 260—.

Ribja moka. Odslej bo imela Kmetijska družba v zalogi zopet priljubljeno ribjo moko, ki je izborno močno krmilo za prasiče in perutnino in ki je je oddala družba pred vojno vsako leto svojim udom mnogo vagonov. Pri ribji moki, ki naj bo primerna za krmljenje, je najvažnejše, da zanesljivo nima v sebi preveč tolsčobe in tudi ne preveč soli. Taka ribja moka vsebuje 50—60% beljakovin, 20—30% fosfofokislega apna, le 1 do 2% tolsčobe in največ 3% soli. Povprečno vsebuje norveška ribja moka le po 2 odstotka soli, je torej absolutno revna na soli, kar je zlasti važno pri reji mladih prasičev, ki je sol zanje zelo kvarna. Cena se bo lahko šele določila, ko dosepejo pošiljave iz Norveškega. Menimo, da cena 12—13 K za kg ne ne bo prekoračena. Predprijave prejema družba že sedaj. Opo-

zarjamo na zanimivi strokovni spis glede vporabe in učinka ribje moke, ki ga za prihodnji list pripravi družbeni predsednik g. Gustav Pirce.

Surova kostna moka po K 200— za sto kilogramov z vrečami vred.

Škropilnice za trte so pošle. V zalogi je še nekaj drevesnih škropilnic razne kakovosti na izbero. Te škropilnice so izvrstno uporabne tudi za beljenje in razkuževanje hlevov itd.

Vinometri po K 50— za komad.

Zdrobova moka, (Brechermehl) 20 odstotkov fosforove kisline, 5 odstotkov dušika K 260 za sto kilogramov z vrečami vred.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galicnemu škropivu, ima Kmetijska družba v zalogi ter jo oddaja po 4— K kilogram. Izkušnje so pokazale, da lahko z dobrim uspehom za učinkovitost primešamo galici polovico žveplenokisla glin in si na ta način prihranimo polovico drage galice. Namesto treh ali dveh kil vzamemo na sto litrov vode le pol drugo ali eno kilo galice in ravnotoliko glin, apna pa kakor navadno, uspeh bo gotovo popolnoma isti, kakor ob polni množini galice. Vporabo glin priporočamo zaradi tega, ker dež ne odpere te brozge raz listje in trte tako hitro kakor navadno brozgo.

Žveplene ploščice ali žvepleni nabiček na juti za žvepljanje sodov, najboljše, brez arzena po 28 K kilogram.

Žvepleno moko, dvojno raf., ventilirano, mešano z 3 odstotki galice po najnižjih tržnih cenah.

Želatina za čiščenje vina po 130 kron kilogram.

Živinska sol. Družba je prejela iz Solnograda nekaj vagonov živinske zdrobljene soli. Ta sol stane K 5:20 za kilogram, pri odjemu pol vagona K 5:— za kilogram. Prijave se sedaj sprejemajo.

Žveplalniki. Družba je prejela iz Italije ročne žveplalnike. Komad stane 250 kron.

(6)

KMETIJSKA DRUŽBA ZA SLOVENIJO

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvesek	Cena K
2. Fr. Stupar: Apno v kmetijstvu	1:20
3. Fr. Stupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	1—
5. M. Kostanjevec: O užitalni od vina in mesa	6—
8. Boh. Skalický: Slijanje ali káljanje ameriških klijušov	1:20
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	2:80
12. Pridelovanje in razpeševanje namiznega grezdja ter zgoja trt na špalirja. (B. Skalický)	2—
13. O sestavljanju in setvi travnih mešaníc. (Weinzierl-Turk)	4—
15. Steuert-Jamnik: Soseda Razumnika konjereja	4—
Izrejanje matic	4—
Živinozdr. Lovro Tepina: Podkovstvo, pouk kovačem in konjerejcem	45—

Kmetovalci!

Skrbite za kar največje razširjenje „Kmetovalca“!

Stremite za tem, da se ga lahko čita v vseh gostilnah in javnih prostorih. 30.000 nas je že v Kmet. družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat več, čim več nas bo, več bomo dosegli!

Upravništvo „Kmetovalca“

sprejema (8)

primerne inserate

po cenah, ki so razvidoe na poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti „Kmetovalec“, izbaja dvakrat mesečno) v 30 tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah,

generalni zastopniki

za Slovenijo,

vštevši

Prekmurje in Medjimurje

mineralne rafinerije

delniške družbe na Reki,

ponudimo

po najnižjih cenah in prvovrstni kakovosti, pri manjšem odjemu iz komisijske zaloge v Celju, ter v celih vagonih iz tovarne na Reki:

Gasolin, ligroin, lahki, srednjeteški in teški bencin, nadomestek terpentina, petrolejski rafinat, olje za pogon Dieseljevih motorjev, vulkansko olje za osi železniških vozov, olje Batsching, olje za vretena, vse vrste rafiniranih in destiliranih lahkih in in težkih mazalnih olj, olje za cilindre in avtomobile, tovotovo mast, parafin, sveče, koks in asfalt.

Zveza slovenskih trgovcev v Celju. (48)

Najstarejša hranilnica v Sloveniji.

KRANJSKA HRANILNICA v Ljubljani

ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

3%

obrestovanja in dovoljuje hipotekna posojila po

4 1/2%

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in s'arostna hranilnica za posele in delavce.

Hranilnica je šrotinskovarna in jo nadzoruje deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za o'preitev rezervnih skladov, po pravih določen v pospeševanje občekoristnih naprav in podjetij n' Kranjskem. Za te svrhe se je doslej darovalo 8.698.000 kron.

Pismene pošiljave je nasloviti na Kranjsko hranilnico v Ljubljani, Knafljeva ulica šte. 9.

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruga!

Berite! Lesotrcel! Berite!

A. Šivic

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno opisano kako se izrašna telesnina debel posekanega in rastočega drevoja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridelane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblika in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabele izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridlane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dožinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjižici proti predplačilu za det. nše Slov. kmruga K 3 -.

Onim, ki ljubijo napredek!

Stotokrat poplačan trud!

Opozorjan.o kmetovalce na zelo dobro in lahko vporablivo

galično pasto „Bosna“,

ki je najbolj pripravno in po strokovnih izkušnjah najučinkovitejše sredstvo zoper peronosporo in druge rastlinske bolezni. Vporablja se lahko tudi mesto galice za škropljenje krompirja. Dobi se v čebrih po 25, 50 in 100 kg pri **Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani.**

Cementna (11) strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin,
Ljubljana, Emonska cesta št. 7.

KMETIJSKA DRUŽBA ZA SLOVENIJO

je dala naslednja 10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej poudariti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja komad po 1 krono.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Kvačenje vina.
3. Kako se iz gnilega grozdja naredi dobro in stanovitno vino.
4. Člasi drože in njih raba v kletarstvu.
5. Vzroki neplodnosti pri govedih.
6. S uzavost ali vlačljivost vina.
7. Armičenje z oljnimi tropinami.
8. Člacenje in precejanje vina.
9. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
10. Prava petiota ali domače pišče.
11. O bistvu alkoholnega vrenja (kvačenja) in o rabi čistih vinskih drog pri pridelovanju vina.
12. V etje vimena ali volčle na vimenu.
13. Nova naredba kranjske c. kr. desetine vlade glede zvrševanja re-arstva.
14. Kislost (kisloba) in razkisanje vina.
15. Dožnost vzdrževanja ograj v oorambo kulturnih zemljišč pred šk. do po živini, ki se pase.
16. Napenjanje govedih.
17. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
18. Izdelovanje mila za dom.
19. Zdravljenje kužnih bolezni cepljenjem.
20. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
21. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
22. Suetjavost pri žitu.
23. Kako se jajca ohranijo.
24. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
25. Kako se obnavljajo in popravljajo meje?
26. Kdo se naj še zgasi za državni preživljenki (vzdrževalni) prispevek?
27. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
28. Garje pri konjih.
29. Apneni dušik.
30. Kako pripravljamo domači kvas (kravajce, drože)?
31. Dub in okus vina po žveplu.
32. Zatiranje t. r. t. bolezni spomiadi.
33. Tobak.
34. Sečni kamni pri živilih.

Živinsko SOL

rdečo zdrobljeno dobavlja podružnicam najceneje **Kmet. družba za Slovenijo v Ljubljani.**

Pozor, mlinarji!!
Pristna volnena **mlinska sita**

24 in 32 cm široka po znatno znižani ceni, kakor tudi prvovrstna **svilena sita** svetovnoznane švicarske znamke »Albert Wyder«
priporoča trgovina **AVGUST ČADEŽ** v Ljubljani Kolodvorska ul. 35, nasproti »Stare Tišlerjeve gostilne«
Zahtevajte cenike!!

Jurija grofa Thurnskega jeklarna na Ravnah

ustanovljena 1774. leta. (17)

Guštanj-Ravne, Koroško (Jugoslavija).
Poštna postaja Guštanj, žel. postaja Prevalje.
Brzovajni naslov: Jeklarna Guštanj.
Proizvaja: Azzalonsko in brečiansko jeklo v zaboljih, s sidrom kot varstveno znamko.
Legirana in nelegirana toplinska jekla za vsakovrstno orodje največje trajnosti.
Jekla za orodje, drugovrstna, ca. kiadva, žlebe, matrice; za čista in noče za obdelovanje železa; za svedre, za rudo, premog in kamen; za pile, rezila vrtna, čista itd.
Legirana in nelegirana martinova jekla za vozovne in vagonne vzmeti; za konstrukcijske dele posebne trajnosti v avtomobilni in letalni industriji; za kolesna orodja; za kose, srpe, sekire, motike, lopate itd.
Izgotavlja: Vozovne osi s pušami in naklončki; transmisijske valke (ostrugane do 4 m, surovokovane do 6 m dolžine); v žlebih kovane dele za avtomobile in vagonne; kroglice za cementne mlince itd.

Suchý & Gabrovšek

Tehnično-elektroinstalacijsko podjetje

Instalacija kompletnih električnih central, mehanična delavnica in prodaja vsega elektr. materijala v Kranju.

Naročajte in širite!
„KMETOVALCA“!